

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

2012. gada 1. decembris – 7. decembris

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE UN LATVIJA**

LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 46 (1272)

Lasiet tīmeklī!
www.brivalatvija.lv

Atstāti pastariņa lomā
(3. lpp.)

Veco laiku vārdi Rīgas
forštatē (7. lpp.)

Sava centra meklējumos
(8. lpp.)

Neparasta talismans
(10. lpp.)

VALSTS SVĒTKI MINSTERĒ...

Svētku publīka Minsterē

18. novembrī pēcpusdienā Latviešu centrs Minsterē (LCM) izcēlās ne vien ar plīvojošiem sarkanbaltsarkaniem karogiem un uzrakstu „LATVIJA”, bet arī ar neierastu cilvēku burzmu un aktīvitāti LCM teritorijā. Tik lielu cilvēku pulku vienkopus iepriekš nav izdevies savākt. Latvijas Valsts svētkus svinēt bija ieradušies apmēram 280 cilvēki. Un nav nekāds brīnumis, jo šoreiz latviešus Ministerē uzrunāja Eiropas Parlamenta (EP) deputāts Krišjānis Kariņš, bet vēlāk ar dziesmām un dzejoļiem prieceja arī Latvijā labi pazīstamais mākslinieks Igo Fomins.

Svētki iesākās ar Laimas Urdzes uzrunu, kas bija *Svētbrīdis*, viņa

aicināja visus klātesošos padomāt par milestību, kas ir mūžīga, kas dod spēku, kas veicina kopības izjūtu un palīdz veidot cienījamu sabiedrību un valsti. Pēc tam visi kopīgi dziedāja dziesmu „Dievs, sargi mūsu tēvu zemi”.

Sarīkojuma dalībniekus Ministerē uzrunāja Latviešu kopības Vācijā (LKV) valdes priekšsēdis Nils Ebdens. Viņš iepazīstināja tautu ar LKV darbību un panākumiem, kā arī ziņoja par jumta organizācijas PBLA (Pasaules brivo latviešu apvienības) balvu 2012. gadā, kuŗu saņēma Okupācijas mūzeja biedrības valdes priekšsēdis Valters Nollendorfs par nenogurstoši strādātu pašaiz-

liedzīgu darbu Latvijas Okupācijas mūzejā. Pieminēja arī Andra Kadeģa atmīnu un liecību grāmatu „Izraktenji”, par kuŗu viņš ir saņēmis Goda diplomu. Andra Kadeģa mūžs bija cieši saistīts arī ar Latviesu centru Minsterē, bet pirms dažiem mēnešiem viņš aizgāja mūžībā, atstājot ne vien gaissas atmīnas, bet nu arī vienu no neparastākajām memuāru grāmatām, kuŗā tika pienācīgi novērtēta.

Godā diplomu saņēma arī Liegne Lauska par darbu „Peteris Ērmanis un Jānis Jaunsudrabiņš: Die soziale und kulturelle Integration lettischer Schriftsteller in Lettland und im deutschen Exil“. PBLA Krišjāņa Barona prēmiju saņēma mūziķe Andra Dārziņa par iešķanōjumu „Latvian Impressions“ un par latviešu mūzikas populārizēšanu. Nils Ebdens pateicās višiem, kas bija pielikusi roku šī sarīkojuma tapšanā, it īpaši Zuzei Krēslījai-Silai.

Par nozīmīgāko sarīkojuma daļu laikam gan varētu minēt Eiropas Parlamenta deputāta Krišjāņa Kariņa uzrunu. Arī viņš kādērīz ir bijis Minsteres Latviešu ģimnāzijas (MLG) audzēknis, un varēja arī manīt, ka viņam šī vieta ir īpaša. Runas sākumā viesis aicināja visus ar klusuma brīdi godināt Andra Kadeģa piemiņu. Apsveicot latviešu tautu Latvijas 94. dzimšanas dienā, EP deputāts atgādināja, ka reiz šī diena bijusi drīzāk sēru diena, nevis svētki. Bet šogad šī svētku izjūta ir dzīla un patiesa, to apliecinā arī vizuālie simboli LCM telpās, piemēram, sarkanbaltsarkanā lentīte pie krūtīm gandrīz ikvienam svētku dalībniekiem. Krišjānis Kariņš rosināja tautu lepoties ar svarīgo apzinu, ka Latvijai ir gan sava teritorija, gan tauta, gan valoda, - mums jānovērtē tas, ka esam maza, bet privilēgēta tauta, un tas raisīja aplausus zālē.

Runājot par krizi un emigrāciju, EP deputāts norādīja, ka ārzemēs dzīvojošo latviešu skaits ir apmēram 10-20% no visu latviešu kopša, un tas tad nu ir rezultāts sarežģītajai ekonomiskajai situācijai Latvijas valstī. Pēdējā laikā Latvijā tomēr esot vērojama dzīves līmena augšupeja, taču lielākā problēma šobrīd saskatāma demografiskajā situācijā, Latvija tiek „iztukšota”. Viņš vēl piebildēja, ka šī problēma ir risināma „jau šovakar“, - Vācijā dzimušo bērnu skaitu viņš labprāt vēlreiz uzzinātu pēc deviņiem mēnešiem... Tas atkal raisīja aplausu un smieklu šalti zālē. Krišjānis Kariņš aicināja večākus dot saviem bērniem iespēju

Bērnu sveiciens Latvijai

mācīties un prast latviešu valodu.

EP deputāta runa neguva vienprātīgu vērtējumu, jo katrs viņa vārdos saklausīja to, kas visvairāk „sāp un satrauc“. Kad tika apspriests un salidzināts labklājības līmenis Latvijā un Vācijā, zālē izskanēja arī dažs skalāks neapmierinātības izsauciens, ne visi piekritēja deputāta viedoklim, ka „tikai paši“ varam veicināt labklājību, - tauta, protams, sagaida arī valsts atbalstu... Krišjānis Kariņš vēlreiz atgādināja, ka visi latvieši ir daļa Latvijas tautas, ka visiem ir pieņākums piedalīties valsts attīstības veicināšanā, „jāturi latvieša gars dzīvs“, jālepojas ar savu tautu jebkurā pasaules valstī. „Dievs, svēti Latviju!“ nodziedāja pati tauka klavierpēles pavadijumā.

Pēc tam LCM zāli pieskandināja Igo Fomina balss un Ērika Upenieka ģitarspēle. Tika dziedātas gan sen pazīstamas, gan gluži jaunas dziesmas. Tauta ligojās līdzi gan lēnākos, gan straujākos ritmos, un, kaut arī lielākā daļa bija tikuši pie sēdvietas, beigās visi stāvēja kājās un aplaudēja, nelaižot māksliniekus prom no skatuves. Un tad atkal tika piedzīvots brīdis, kad tauta spēj būt tik vienota kā reti kad, ja pat visus vienotāja ir tikai sen pazīstama melodija, kas skan tāpat kā Latvijā un tomēr tik savādi un smeldzīgi...

Un tad tautai nācās nedaudz „sarautes“, jo nu savu dejās māku gribēja rādit *MiLaDeKo* (Minste-

res latviešu deju kopa). Nerimstoši aplausi pavadīja dejotāju uzstāšanos, smaids rotāja gan skatītāju, gan mākslinieku pašu sejas. *MiLaDeKo* ir deju kopa, kas ir spējusi augt un attīstīties samērā ātri un, kas ir svarīgi, ko darbina vienīgi pašu iniciatīva un gribasspēks. Kopa ar vadītāju Inesi *El Tawil* priekšgalā aicina pievienoties savam pulciņam ikvienu dejot gribeitāju, īpaši gaidīti ir kungi un jaunskungi.

Taču ar to vakars vēl nebeidzās. Visi tika aicināti uz iepriekš sagatavotām uzkodām – gan sālākām, gan saldākām, atvērta bija arī *bufete*. Ľaudis varēja parunāt, padziedāt, padejot, nedaudz atpūsties no ikdienas rūpēm un runāt dzimtajā valodā, tomēr pienākuma apziņa, ka nākamā dienā jādodas uz darbu, lika lielākajai daļai izklist jau samērā agri. Izturīgākie vēl ilgi nelāva dzist gaismai LCM telpās un traucēja namziņa miegu, bet tā mēdz notikt, ja tiek svinēta diža (94). Dzimšanas diena...

Daudz laimes, Latvija!
Dace Saveiko,
Latviešu centra Minsterē
Erasmus stipendijas praktikante

Rofantā tieši 18. novembrī Valsts svētkus svinēja ar dievkalpojumu. Skaisti izpušķotā baznīca un tas, ka daži draudzes locekļi ieradās tautastērpos, jau pirms dievkalpojuma sākuma izraisīja patiesus svētku jušanu. Ar klātieņi mūs pagodināja LR vēstnieks AK Eduards Stiprais un Latvijas vēstniecības otrā sekretāre Ieva Jirgensone. Fotografijā redzama draudze

Rūta Abakuka

LATVIEŠI LIELBRITANIJĀ

Par godu Latvijas proklamēšanas 94. gadskārtai

Latvijas Valsts proklamēšanas 94. gadskārtas svinības Londonā ievadīja Latvijas vēstniecības rīkotā pieņemšana Eiropas Komisijas pārstāvībā, kurās plašājās telpās bija izkārtota Latvijas Mākslas akadēmijas absolventu izstāde *Graduation*. Pieņemšanā bija aicināti vairāki diplomātiskā korpusa, Lielbritanijas valsts institūciju, akadēmisko aprindu, uzņēmēju, kā arī latviešu organizāciju pārstāvji.

Latvijas vēstnieks Eduards Stiprais, atklājot izstādi un uzrunājot lūgtos viesus, pakavējās pie Latvijas Mākslas akadēmijas likteņgaitām, saskatot tajās līdzību ar Latvijas valsts sarežģītajiem vēstures posmiem. Dibinot akadēmiju 1919. gada augustā - deviņus mēnešus pēc Latvijas valsts proklamēšanas -, tās dibinātāji parādīja, cik liela ir viņu pārliecība par Latvijas valsts nodrošināto nākotni. Sodien, vairāk nekā pēc deviņdesmit gadiem, Latvijas vēstniekiem šeit stāvot visu priekšā, tiek apliecināts, cik pareizs bijis akadēmijas dibinātāju aprēķins. Lai cik skarba bija okupācijas vara, cenzūra un uzspiestā ideoloģija, akadēmija spēja saglabāt to daļu latviešu dvēseles, kas ilgojas pēc personiskās un savas valsts neatkarības un tiesībām runāt savā valodā. Bija dienas, kad atturēšanās no politikas bija politika pati par sevi, bet māka lasīt zemtekstu bija kļuvusi tau-tai par ikdienas nodarbošanos...

Uzrunas nobeigumā vēstnieks

No kreisās: jūras kapteinis Rimants Štrimaitis, Latvijas vēstniecības Londonā 2. sekretāre Ieva Jirginsone un Latvijas Mākslas akadēmijas prorektors prof. Kristaps Zariņš

pateicās Eiropas Komisijas dele-gācijai par doto iespēju akadēmijas absolventiem izstādīt savus mākslas darbus, un atgādināja, ka Latvijai arī kopš ne-atkarības atgūšanas ir bijuši daudzi pārbaudījumi, lai atjaunoju demokratiju, nostiprinātu patiesu tirgus ekonomiju un atgūtu savu vietu starp Eiropas tautām. "Varam būt gandarīti, ka Latvija ir absolvējusi pasau-les modernās vēstures akadē-miju," piebilda vēstnieks.

Pateicību saņēma profesors Aleksejs Naumovs, kas nodro-

šināja izstādes labo kvalitāti, kā arī visi palīgspēki un vēstniecības kultūras atašēja Irēna Hamiltone.

Izstādē bija apskatāmi beidz-majos trīs gados studijas beigu-šo vairāk nekā desmit jauno mākslinieku darbi. Lidz ar ab-solventu mākslas darbiem bija izstādītas arī mācībspēku - Mākslas akadēmijas rektora profesora Alekseja Naumova un prorektora profesora Kaspara Zariņa gleznas.

Pēc lietpratēju domām, izstā-dīto darbu kopums *apliecina*

Lāčplēšu atcere Londonā

Svētdien, 11. novembrī, Daugavas Vanagu namā Londonā bija pulceļušies prāvs skaits tau-tiešu, lai atcerētos kritušos ka-raviru. Atklājot atceres sariko-jumu, DVF Londonas nodalas priekšsēdis Jānis Gravenieks ai-cināja ar klusuma bridi piemi-nēt mūsu Lāčplēšus un Pirmajā un Otrajā pasaules ka-raviru.

Par Lāčplēša ka-raviru apraksti par kau-jām ir viegli atrodami vēstures

grāmatās un tagad arī tīmeklī, bet priekšsēdim ir izdevies at-rast kāda legionāra aprakstu par kau-jām, kurās viņš piedalījies un par ko apbalvots ar vācu Dzelzs krusta 2. šķiru. Šo aprakstu par 1944. gada kaujām Volchovas frontē pilnīgi visu priekšsēdis nolasīja klausītāju pučinām.

Lāčplēšu atceres sariko-jums beidzās ar kantātes *Dievs, Tava zeme deg ieskaņojumu*, ku-rā piedalās Rīgas kamerkoris *Ave Sol*. Koncertu klausītāji baudīja tādā klusumā un ar tādu aiz-rautību, ka nebija manāma ne mazākā kustība, ne skaņa, tikai pēcāk dažs notrausa pa asarai.

Marita V. Grunts

2012. gada 11. novembris ir diena, kad mēs pieminam **ne ti-**

un urbānās vides atainojuma līdz abstraktam krāsas ekspre-sijas un faktūras lietojumam kā galvenajai izteiksmes formai.

Sociālistiskais realisms, kādam bija pakļauti jauno mākslinieku priekšgājēji, nebija manāms.

Izstāde būs atvērta līdz 30. novembrim darbdienās plkst. 10 – 18. European Commission Representation in the UK, 12 Star Gallery, European House, 32 Smith Square SW1P 3EU. Ieeja brīva.

Zigrīda Daškevica

LATVIEŠI NORVĒGIJĀ

VALSTS SVĒTKI OSLO

Vēstnieks Indulis Ābels "Ilgi" koncertā

Kultūras biedrība Norvēģija-Latvija, Latviešu biedrība Norvēģija un Latvijas vēstniecība Norvēģijā aicināja piedalīties Latvijas Republikas proklamēšanas 94. gadadienās svinībās ar sauksi "Dziesma gaismai, dziesma Latvijai" sestdien, 17. novembrī, plkst. 17 Oslo. Uz aicinājumu atsaucās tuvu pie 200 dalibnieki – gan veci, gan pavisam jauniņi.

Sarīkojumu vadīja Kultūras biedrības priekšsēde *Grete Skjel-bred* norvēģiski un valdes lo-ceklis Viesturs Ķerāns latviski. Programmu iesākta Kastaņa skoliņas bērni ar dažām dziesmām. Svētku uzrunu teica Latvijas vēstnieks Indulis Ābels, minot, ka viņš tikai trīs mēnešus ir Norvēģijā, bet ir iepazinis še-jienes latviešu sabiedrības aktīvītāti. Vēstnieks pieskārās Latvijas ekonomiskai atplaukšanai, āriņu aktuālitātēm un izcēla Latvijas un Norvēģijas ciešo sa-darbību gan saimnieciskā, gan it sevišķi militārā jomā, runas nobeigumā uzsveerot, ka mēs ikkatrīs esam nozīmīgi Latvijai, un aicināja kopīgi dziedāt Lat-

vijas un Norvēģijas himnu. To darijām kopā ar "iekonservē-tiem" vareniem kořiem. Jāpie-bilst, ka man labāk patīk himnu dziedāt pašiem klavieru pava-dījumā, bet rīkotāji varbūt domā, ka mēs esam par švakiem.

Sekoja latviešu tautas mūzikas un postfolkloras grupas "Ilgi" koncerts. Biju iedomājies, ka vispār pazīstu latviešu tau-tas mūziku, bet neko pazīsta-

mu nevarēju saklausīt, vienīgi piedevām spēlēto „Aiz kalniņa dūmi kūp...“ Kultūras biedrības bilētenā izslāju, ka „„Ilgi“ ska-nējums kļuvis mūsdienīgs, pla-šākam jauniešu lokam pie-ne-mams un palīdz veikt svarīgu misiju - atrast šīs mūzikas ceļu pie jaunās paaudzes“. Tā nu sapratu, ka es ar saviem 89 ga-diem nepiederu pie mērķaudi-torijas. Laika gaitā jau mainās

ir tauta, ir tās folklora. Publikai koncerts patika, un "Ilgi" tika sumināti vareniem aplausiem.

Pārtraukumā spirdzinājāmies ar vēstniecības piedāvāto šampani un pašu sagādātīem "groziņiem". Sekoja Oslo tautas-deju ansambla "Ziemeļmeita" priekšnesums. Vai ducis meitu un tikpat daudz puišu dejoja vairākas dejas gan kopā, gan puiši vien, gan meitas vien.

Skaisti, ka ir tik daudz dejot gri-bētāju un varētāju. Turpināju-mā "Ilgi" spēlēja piemērotu mū-ziku un bērni, vecākiem un skolotājām piepalidzot, gāja ro-talās. Ar to man šis raksts jābeidz. Beigās bija paredzēta dancišana visiem, bet tā notika bez manis. Sarīkojums bija lielisks, par ko pateicība visiem rīkotājiem.

Harijs Valdmanis
Oslo

Apsveicam diasporas izglītības darbiniekus par IZM atzinības rakstu saņemšanu

Par nozīmīgu ieguldījumu latviskās izglītības veicināšanā Latviešu valodas aģentūra apbalvošanai ar Izglītības un zinātnes ministrijas atzinības rakstiem šogad izvirzīja 37 diasporas skolotājus un sabiedriskos darbiniekus. Priečajamies, ka apbalvojums ir piešķirts visiem izvērtētajiem kandidātiem un simboliski izsaka mūsu visu pateicību šiem izglītības darbiniekiem, kas bieži vien bez atlīdzības nerimstoši darbojas latviskās identitātes uzturēšanā un saglabāšanā ārpus Latvijas.

Ar IZM atzinības rakstu 2012. gadā ir apbalvoti: Mineapoles un Sentpolas latviešu skolas skolotāja **Kristine Kontere** (ASV); Mineapoles un Sentpolas latviešu skolas skolotāja **Skaidrīte Štolcere** (ASV); Mineapoles un Sentpolas latviešu skolas skolotāja **Āva Bērziņa** (ASV); Mineapoles un Sentpolas latviešu skolas skolotāja **Jolanta Lārmāne** (Austrālija); Melburnas latviešu biedrības skolas „Daugava” skolotāja, mūzikālā ansambla „Jumalēni” vadītāja **Helēna Nāgela** (Austrālija); Melburnas latviešu biedrības skolas „Daugava” padomes locekle **Beatrise Svolmane** (Austrālija); Melburnas latviešu biedrības skolas „Daugava” skolotājs, Latviešu jauniešu apvienības Austrālijā priekšsēdis, jauniešu tautasdeju kopas „Ritenītis” vadītājs **Markuss Dragūns** (Austrālija); Austrijas latviešu nedēļas nogales skolas di-

rektore un skolotāja **Ieva Pūpoļa** (Austrija); Austrijas latviešu nedēļas nogales skolas skolotāja **Ilze Brūvere** (Austrija); Austrijas latviešu nedēļas nogales skolas skolotāja **Ingūna Lange** (Austrija); Dublinas mūzikas studijas-skolas „Mazais letiņš” un Navanas latviešu skolas un jauniešu apvienības dibinātāja un vadītāja, Irijas Latviešu nacionālās padomes (ILNP) Izglītības un kultūras nodāļas vadītāja **Inguna Grietina** (Irija); biedrības „Latviešu sabiedrība Korkā” nedēļas nogales skolas skolotāja **Anita Litauņiece** (Irija); biedrības „Latviešu sabiedrība Korkā” nedēļas nogales skolas skolotāja **Gunita Mežule** (Irija); Dublinas mūzikas studijas-skolas „Mazais letiņš” skolotāja **Rasa Stonkus** (Irija); „Latviešu biedrības Irija” nedēļas nogales skolas „Saulgriezīte” skolotāja **Santa Eglīte** (Irija); „Latviešu biedrības Irija” nedēļas nogales skolas „Saulgriezīte” skolotāja **Evita Zilgme** (Irija); Lime-

rikas bērnu un jauniešu centra dibinātāja un vadītāja **Kristīne Michailova-Velša** (Irija); Meijo latviešu nedēļas nogales skolas dibinātāja un vadītāja **Zane Kažotniece** (Irija); Nūrijas bērnu un jauniešu centra dibinātāja un vadītāja, Irijas 3x3 nometnes padomes locekle **Agnese Šerbuka** (Irija); biedrības „Latviešu sabiedrība Korkā” valdes loceklis **Ivo Ozolinš** (Irija); neatkarīgais producents un radiožurnālists, mūzikas un kultūras raidījumu veidotājs **Kārlis Vachsteins** (Irija); Hamiltonas Kristus draudzes mācītājs, Latviešu skolas Hamiltonā tīcības skolotājs **Ivars Gaiđe** (Kanada); Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas 5. klases skolotāja **Silvija Kempbeļa** (Kanada); Maskavas Latviešu kultūras biedrības priekšsēdis un latviešu valodas paidagogi **Jānis Dambītis** (Krievija); Maskavas Latviešu kultūras biedrības jauktā koņa „Tālava” mākslinieciskā vadītāja un dirigente **Tamāra Seminiņa**.

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Polijas prezidents Latvijā
Latvijā valsts vizītē bija ieraudies Polijas prezidents Bronīslavs Komorovskis (attēlā).

Polijas vadītājs tikās ar Latvijas augstākajām amatpersonām, kā arī apmeklēja Latvijas un Polijas biznesa forumu un piedālījās vairākos citos sarīkojumos. Komorovska vizites laikā Brisele risinājās asas diskusijas par Eiropas Savienības nākamo daudzgadu budžetu. Daudzos jautājumos Latvijas un Polijas pozīcijas ir līdzīgas.

Bronīslavs Komorovskis viejojās Latvijas Universitātē, kur notika Rīgas Politehnikuma 150 gadu jubilejas svinības. Komorovska vecvēctēvs savulaik studējis Rīgas Politehnikumā. Savā uzrunā Komorovskis uzsvēra, ka Rīgas Politehnikums ir izglītojis gan Latvijas, gan Polijas politiskās elites pārstāvus. „Ir svarīgi apgūt ne tikai zināšanas un prasmes iepazīt pasauli, bet arī prasmi izklaidēties un nepakļauties!” teica prezidents.

Pēc tam Mazajā aulā tika atlāts restaurētais studentu karceris. Polijas prezidents cerēja tur atrast arī kādu savas dzimtas astonu pārstāvju atstātu uzrakstu. Tie studējuši Rīgas Politehnikumā no 19. gs. beigām līdz 20. gs. sākumam. Turklat tas būtu saskaņā ar viņa dzimtas tradīciju, jo savulaik arī pats Polijas prezidents, atrazdamies Polijas Tautas Republikas ieslo-

dzījuma vietās, tur uz sienām atstājis vairākus uzrakstus.

ES līderu galotņu apsriedē nevienojas par daudzgadu budžetu

Eiropas Savienības (ES) līderu apsriedē 23. novembrī beidzās bez vienošanās par daudzgadu budžetu. Nepilnu pusotru stundu pēc galotņu sanāksmes sākuma 22. novembra vakarā sarunas tika pārtrauktas līdz nākamā dienas pusdienlaikam, lai dotu iespēju dalībvalstīm izvērtēt jauno piedāvājumu ES budžetam no 2014. līdz 2020. gadam, ko bija iesniedzis Eiropas padomes prezidents Hermans van Rompejs.

Eiropas Komisija iepriekš bija ierosinājusi 2014. - 2020. gada budžetu aptuveni viena triljona eiro (702,8 miljardu latu) apmērā, kas būtu par 5% vairāk nekā laika posmā no 2007. līdz 2013. gadam. Reālējot uz iebildumiem, van Rompejs ierosināja samazināt ES daudzgadu budžetu par 75 miljardi eiro (52,7 miljardi latu). Tomēr vairākas valstis, tostarp Lielbritānija un Zviedrija, iepriekš bija paušas viedokli, ka ES daudzgadu budžeta samazinājumam vajadzētu būt lielākam - 100 līdz 200 miljardu eiro apmērā. Taču pret budžeta tēriņu samazināšanu iebilda nabadzīgākās bloka dalībvalstis.

Rīga nozīmīgs biznesa forums Global China Business Meeting
25. novembrī Rīgā, Melngalvju namā, piedaloties augstām Latvijas amatpersonām, svinīgi

atklāja Starptautisko Ķīnas uzņēmējdarbības forumu 2012 *Global China Business Meeting*. Starptautiskais Ķīnas uzņēmējdarbības forums, kas tiek organizēts katru gadu citā pasaules valsti, šogad Rīgā pulcēja ap 400 pasaules biznesa līderu - Ķīnas uzņēmējus un to ārvalstu sadarbības partnerus, tostarp aptuveni 100 Latvijas lielāko uzņēmumu vadītājus. Uz forumu bija ieradušies biznesa līderi vairāk nekā no 35 valstīm.

Ievērojot Ķīnas ekonomisko izaugsmi un tās pieauga nozīmi pasaules ekonomikā, forums šogad veltīts Ķīnas ekonomikas un uzņēmējdarbības vides priekšrocībām, turklāt īpaša uzmanība tiek veltīta arī Latvijai - foruma norises vietai.

Ķīna ir nozīmīga Latvijas partnerē ar ievērojamu sadarbības potenciālu dažādās jomās. Viena no perspektīvākajām sadarbības jomām ir transīts, kas foruma laikā arī tika īpaši izcelts. Šāda foruma norise Rīgā ļauj populārizēt Latviju un iepazīstināt ar tās uzņēmējdarbības vidi ievērojamu skaitu vadošo uzņēmēju un amatpersonu no visas pasaules.

Valsts prezidents Andris Bērziņš sarunā ar Starptautiskā biznesa foruma dalībniekiem

Latvijas un Ķīnas preču un pakalpojumu tirdzniecība 2011. gadā bija 377,9 miljonu eiro (264,53 miljoni latu) apjomā, kas ir par 43,6% vairāk nekā 2010. gadā. Latvijas svarīgākās preces eksportā uz Ķīnu ir metalli un to izstrādājumi, minerā-

lie produkti, mašīnas, mehanismi un elektriskās iekārtas, augu valsts produkti, koksne un tās izstrādājumi.

Atstāti pastariņu lomā

Eiropas Savienības (ES) Padomes prezidenta Hermana van Rompeja piedāvājums nākamajam bloka septiņu gadu budžetam par tiešmaksājumiem laukumsaimniekiem tika atzīts par nepielēmamu, un Baltijas zemnieki ir gatavi jaunām protesta akcijām. Biedrības *Zemnieku saime* vadītājs Juris Lazdiņš saka: “Kārtējo reizi esam atstāti pastariņu lomā, jo uz mūsu rēķina būtībā vēl tiks piemaksāts tādām vecajām dalībvalstīm kā Austrālia, Luksemburga, Niderlande. Šāda mulķīšu loma mums neder, tāpēc rīkosim protesta akciju visās trijās Baltijas valstīs.”

Arī Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes (LOSP) valdes loceklis Armands Krauze norādīja, ka Briseles piedāvājums - 196 euro (138 lati) par vienu hektaru no 2020. gada, turklāt uz Lauku attīstības programmas samazinājuma rēķina - nav pieņemams. “Ja ir šāds piedāvājums, Ministru prezidentam jābloķē kopējais lēmumus un jābalso pret šādu budžetu. Drīzumā kopā sanāks visu triju Baltijas valstu zemnieku organizāciju vadītāji un lems par turpmāko rīcību,” sajūta Krauze.

„Rīga jāatdod Latvijai...”

Vienotības partijas valde 26. novembrī vienojās, ka no partijas Rīgas pilsētas galvas amata kandidātē būs bijuši izglītības ministre **Sarmīte Ēlerete** (attēlā).

Vienotības līdere Solvita Āboltiņa norādīja, ka partijas valde vienprātīgi atbalstījusi Ēleretes kandidātūru. Pašvaldību vēlēšanās loti svarīga esot partijas komanda un tās līderis, kas novērsīs Rīgā radušās problēmas.

“Rīgai jābūt vienotai un saliedētai ar visu Latviju. Kreisie populisti pretnostata Rīgu Latvijai un šķēr sabiedribu. Mums jāatrod Rīga Latvijai, jāapvieno nacionālās valdības un Rīgas domes spēki visas Latvijas atstībāi,” sajūta Ēlerete.

Saeima atbalsta bijušo valsts prezidentu sociālo garantiju samazināšanu

Saeimas deputāti 22. novembrī atbalstīja grozījumus likumā “Par Valsts prezidenta darbības nodrošināšanu”, kas paredz sazināt sociālās garantijas bijušajiem valsts prezidentiem. Likumprojekts, ko Saeimā iesniedzis Valsts prezidents Andris Bērziņš, rosināts atteikties no eksprezidenta nodrošināšanas ar dzīvokli pēc prezidentūras. Par kompensējošu mechanizmu piedāvāts palielināt bijušā prezidenta ikmēneša pensiju, kas dotu iespēju brīvi izvēlēties sev mājokli. Eksprezidenta ikmēneša pensiju plānots palielināt no līdzīnei 50% līdz 85% no Valsts prezidenta mēneša atalgojuma. Paredzēts, ka bijušajam prezidentam būs iespēja atteikties.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

Valstij noteiktais pienākums nodrošināt bijušo prezidentu ar dzīvokli rada neizpratni par nodokļu maksātāju naudas izmantošanu. Piedāvātais risinājums ļautu saprātīgi un vienkārši plānot valsts budžeta izdevumus, jo nebūtu jātērē līdzekļi valsts dzīvokļa iegādei, uzturēšanai, remontam un komūnālo pakalpojumu samaksai, norādīts likumprojektā.

Eksprezidenta Valža Zatlera mērsis

Likumprojekts arī paredz noteikt, ka eksprezidents no valsts saņem lietošanā vienu automāšinu, kučas iegādes vai nomas vērtība nepārsniedz tādas automašinas divkāršu iegādes vai nomas vērtību, uz kādu ir tiesības valsts pārvaldes iestādes amatpersonai.

Saeima vērtēs likumu Latvijas pārejai no lata uz euro

Saeimas vairākums nolēma nodot komisijām izskatīšanai Finanču ministrijas (FM) sagatavoto un valdības akceptēto euro ieviešanas likumprojektu. Tas noteiks kārtību pārejai no lata uz euro. Par likumprojektu nobalsoja 51 deputāts, pret bija 36, bet neviens neatturējās.

Pret euro ieviešanas likumprojekta nodošanu Saeimai izteicās opozīcijas - *Saskaņas centra* frakcijas deputāts Andrejs Elksniņš, norādot, ka likumprojektā neesot noteikts euro ieviešanas termiņš, un tas varētu nozīmēt slēptu deleģējumu valdībai šo termiņu noteikt patstāvīgi.

Elksniņš uzsvēra, ka „mums nav vajadzīgs euro par jebkādu cenu! Mēs neesam pret euro ieviešanu, mēs esam pret to, ka euro tiek uzskatīts par panaceju pret visām Latvijas ekonomikas nelaimēm un problēmām.”

Turpretī *Vienotības* frakcijas vadītājs Dzintars Zaķis atzina, ka, ieviešot euro, valsts ietaupīs daudz līdzekļu par ārējā parāda apkalpošanu, tāpat ievērojami ieguvumi būsot līdz ar valūtas konvertēšanas atcelšanu. Lai arī euro ieviešana Latvijai nebūs par velti, ilgākā laika posmā valsts ietaupīsot simtiem miljonu euro.

Pavluts Wall Street Journal slejās oponē Krugmana viedoklim par Latvijas ekonomikas atkopšanos

Ietekmīgajā starptautiskajā biznesa laikraksta *The Wall*

Street Journal un tā elektroniskajā versijā publicēts ekonomikas ministra Daniela Pavļuta (attēlā) raksts, kurā ministrs oponē ekonomista Pola Krugmana paustajam, ka Latvijas ekonomikas atkopšanos nevar uzskatīt par veiksmes stāstu, jo iekšzemes kopprodukta (IKP) kopapjomis vēl nav sasniedzis pirmskrizes perioda rādītājus.

Pavļuts uzsver, ka pirmskrizes izaugsme nav uzskatāma par piemērotu mērāklu veselīgas ekonomikas attīstības noteikšanai. Latvijas izaugsme un straujie IKP pieauguma rādītāji 2005.- 2007. gadā balstījās uz masīvu lēta ārvalstu kapitāla ieplūdi nekustamā īpašuma darījumos, iekšējā patēriņā, nevis reālajā - ražojošajā un eksportējošā ekonomikas sektorā. Lai arī bezdarba līmenis bija zems un IKP izaugsme strauja, rezultātā ekonomikas struktūra bija nesaņamējama, izveidojās nekustamo īpašumu tirgus "burbulis", valsts dzīvoja pāri saviem ienākumiem un nonāca tuvu bankrota stāvoklim.

Turklāt ekonomikas ministrs skaidro, ka Latvija ne tikai drakoniski samazinājusi tēriņus, bet arī išteinojusi pasākumus un izmantojusi krizes sniegtās iespējas, lai uzlabotu Latvijas uzņēmējdarbības vidi, padarītu kompaktāku valsts pārvaldi, uzlabotu valsts uzņēmumu pārvaldi, ieviestu pārmaiņas nodokļu administrēšanā un bezdarbnieku pārkvalificēšanā.

Latvijas vēstniecībai Kazachstānā

no 2013. gada 1. janvāra līdz 2014. gada 31. decembrim ir uzticēts veikt NATO kontaktvēstniecības funkcijas. Tās galvenie uzdevumi ir NATO partnervalstu informēšana par aliāses politiku un uzdevumiem, kā arī

cītiesāku divpusējo kontaktu veicināšana un attiecību stiprināšana. Pienākumu uzņēmšanā apliecinā Latvijas - aliāses dalībvalsts apņemšanos arī turpmāk veicināt NATO politiku attiecībās ar partneriem Centrālāzijas reģionā, kā arī stiprināt Latvijas-Kazachstānas attiecības. Aliāses dalībvalstis augstu vērtē Latvijas līdzīnējo darbu un uzkrāto pieredzi, ekspertizi Centrālāzijas reģionā, tāpēc saistību turpināšana ir likumsakarīga, arī turpmāk Latvijai darbojoties par reģiona ekspertu.

Ārlietu ministra vizīte Ķīnā un Dienvidkorejā

Pēc Ķīnas Tautas Republikas Ministru prezidenta vietnieka, nacionālās aizsardzības ministra, ģenerāla Liana Guanli (*Liang Guanglie*) ielūguma aizsardzības

ministrs Artis Pabriks no 20. līdz 26. novembrim bija vizītē Ķīnā. Āzijas vizītes ietvaros ministrs no 27. līdz 29. novembrim apmeklēja arī Dienvidkoreju.

Rinkēvičs: Latvija neplāno rīkot "melno sarakstu karu" ar Krieviju

Latvija patur tiesības iekļaut valstij nevēlamo personu sarakstā ārvalstniekus, par kuŗu pretrastiskām aktivitātēm būs saņemta pamatota informācija no drošības iestādēm, taču neplāno sākt "melno sarakstu karu" ar Krieviju, intervijā Latvijas Radio teica ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs (attēlā). Viņš komentēja Krievijas Ārlietu ministrijas nule pieņemto lēmumu atteikt vīzu Latvijas Ārpolitikas institūta direktoram Andrim Sprūdam.

"Mēs nesāksim rīkot melno sarakstu karu, bet, ja mūsu rīcībā no valsts drošības iestādēm būs informācija par jebkuru citu valstu pilsoņu nelikumīgām aktivitātēm, Latvijas valsts neapsaubāmi patur sev tiesības aizsargāt savu suverēnitāti ar tiem līdzekļiem, kas ir mūsu rīcībā, ieskaitot arī šo. Taču mēs to darīsim tikai tad, kad būs pamatoata informācija, nevis tikai tādēļ, lai izvērstu kaut kāda veida propagandistisku vai politisku karādarbību," teica Rinkēvičs.

Vešņakovs žēlojas...

Šo gadu Latvijas un Krievijas attiecībās nevar dēvēt par veiksmīgu, - situāciju krietni pabojāja Latvijas politiku izteikumi par Krieviju kā valodu referendumā rīkotāju un paustā doma, ka "manai valstij attieksmē pret Baltiju ir kādi slepeni mērķi", - intervijā laikrakstam *Čas* stāstījis Krievijas vēstnieks Latvijā Aleksandrs Vešņakovs (attēlā).

Šie izteikumi "iegūla attiecīgā augsnē, un rusofobie noskoņumi parādījās plašsaziņas līdzekļos tā, kā es ne reizi nebiju redzējis pēdējo četru gadu laikā, kopš uzturos Latvijā," sacīja Vešņakovs.

Vēstnieks gan pauž cerību, ka arī šis domstarpības, līdzīgi kā jautājumā par situāciju Gruzijā, atrisināsies, taču pašlaik "tas neļauj mūsu [Latvijas un Krievijas] attiecībām attīstīties tā, kā tas

būtu iespējams un nepieciešams kaimiņvalstīm".

Par galveno domstarpību iemeslu Krievijas vēstnieks minatšķirīgo vēstures izpratni, atzinīgi vērtējot abu valstu vēsturnieku komisijas visai sarežģito darbu vēstures faktu izvērtēšanā. Latvijas Valsts prezidenta Andra Bērziņa samiernieciskos priekšlikumus par izligumu šajos jautājumos Vešņakovs vērtē atturīgi, norādot, ka Krievija Otrā pasaules karā cieta vislēlākos zaudējumus cīņā pret nacistisko Vāciju. "Šī brūce vēl nav sadzījusi un nesadzīs vēl ilgi. Un, kad līdzās Krievijai, vienā no civilizētām Eiropas valstīm, notiek tāda veida marši, tā ir zaimošana," norādīja vēstnieks.

Interesi atgriezties Latvijā oficiāli šogad izrādījuši 30 cilvēki

Šogad oficiāli interesē par atgriešanos Latvijā izrādījuši 30 aizbraukus, intervijā LNT raidījumam 900 sekundes sacīja Ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs.

Vēstniecībā šogad vērsušies apmēram 30 cilvēki, kuŗi interesējušies par iespējām atgriezties Latvijā. Taču, kā norādīja ministrs, iespējas atgriezties Latvijā aizbraukus nereti meklē dažādos tīmekļa portālos un citās vietās, ne tikai oficiāli vēstniecībā. Ministrs pielāva, ka cilvēki par iespējām atgriezties Latvijā biežāk interesējas portālos, kuri piedāvā te darbu, bet retāk – oficiālās iestādēs. Par iespējām atgriezties Latvijā Rinkēvičs plāno runāt arī vizītē Īrijā.

Kopīgā sēdē Rīgā pulcēsies Latvijas un Krievijas vēsturnieki

26.novembrī Latvijas Kara muzejā notiek Latvijas un Krievijas kopējās vēsturnieku komisijas ikgadējā sēde, kā arī ziņātniskais kollokvijs.

Sēdes gaitā plānots apspriest dokumentu krājuma "Latvijas un PSRS attiecības starpkāru periodā" koncepciju, kā arī izstrādāt komisijas darba plānu 2013. gadam. Pēc sēdes notiks Valsts prezidenta Andra Bērziņa tikšanās ar Latvijas un Krievijas kopējās vēsturnieku komisijas līdzpriekšsēziem Antoniju Zundu un Aleksandru Čubarjanu, tiks pārrunāta Latvijas un Krievijas kopējās vēsturnieku komisijas sēdes darba gaita un nākotnes plāni.

Stiprina ministrijas un vēstniecības sadarbību

Tā kā ievērojama daļa no Latvijas izceļojušo pavalstnieku ir apmetušies uz dzīvi Lielbritānijā, tieslietu ministrs Jānis Bordāns (attēlā) vērsās pie Latvijas vēstnieka Lielbritānijā Eduarda Stiprā, uzsverot vēstniecības no-

zīmīgo lomu pavalstnieku tiesiskās aizsardzības nodrošināšanā. Bordāns un Stiprais vienojās par ministrijas un vēstniecības sadarbības stiprināšanu.

Jānis Bordāns uzsvēra, ka Latvijas valstij ir jārūpējas par katru savu pavalstnieku, īpaši ja viņi iekļuvuši sarežģītā situācijā ārvalstīs. Latvijas valstij ir pieņākums rūpēties par ikvienu no viņiem, kamēr vien viņi jūt pierderību pie Latvijas kultūras telpas.

Latvijas eksposīcija Venēcijas biennāles architektūras izstādē

25. novembrī beidzās viens no nozīmīgākajiem pasaules architektūras forumiem – Venēcijas biennāles 13. Starptautiskā architektūras izstāde "Kopīgs pamats", kuŗā ar eksposīciju "Iekšējā brīvība. Rigas iela Venēcijā" tika pārstāvēta arī Latvija. Pēc Kultūras ministrijas sniegtās informācijas, par Latvijas eksposīciju Venēcijas biennālē skatītāji izrādījuši interesē.

Venēcijas biennāles architektūras izstādi veidoja tās kurātora Deivida Čiperfilda veidotā eksposīcija ar 69 apjomīgiem projektiem, kuŗi bija apskatāmi Arsenālā, Centrālajā paviljonā, un kuŗu autori ir pasaulē atzīti architekti, fotografi, mākslinieki, architektūras kritiķi, kā arī 55 nacionālo valstu eksposīcijas, kurās tika izvietotas pilsētvīdē.

Tradicionālais izstādes apbalvojums "Zelta lauva" par labāko nacionālo dalību tika piešķirts Japānas paviljonam. Savukārt Latvijas eksposīcija izraisīja gan sa biedrības, gan architektūras profesionālu interesē. Informācija par Latvijas eksposīciju tika atspoguļota arī ārzemju plašsaziņas līdzekļos, tostarp *Australian Design Review*, *Italo-Baltica* un citos.

Rīgā koncertēs amerikāņu grupa Reel Big Fish

2013.gada 22. martā koncertzālē *Palladium* otro reizi Latvijā viesosies grupa *Reel Big Fish* no ASV. Snieguši klausītāju pārpildītu koncertu klubā "Melnā piektīnā" 2008. gadā, šoreiz *Reel Big Fish* atgriežas, sev līdzi ķēdot vēl vienus mūzikas pirmrindniekus - apvienību *Suburban Legends* no Kalifornijas.

22. marta koncerts būs dala no *Reel Big Fish* jaunākā albuma *Candy Coated Fury* atbalsta koncerttūres, kas nākamā gada 20. februārī sāksies Lielbritānijā. Rīgā notiks vienīgais *Reel Big Fish* koncerts Baltijas valstīs.

Ziņas sakopojis P. Karlsons

LAIKU UN VIETU MIJĀS

Kas kārtojams bez uztraukuma VĒROJUMI UN PĀRDOMAS

Atradīsies lasītāji, kas teiks, ka man - svešautiešiem „nav dots” saprast vēlmi ik uz soļa apliecināt savu latvietību. Un tomēr lai man atļauts paust savu subjektīvo viedokli.

Vispirms - ūžu anekdots. Saruna kāda padomju uzņēmušma kadru nodaļā: "Tautība? - "Jā!" Jo ebrejs zināja, ka tajā "pases aile" kadriniekam svarīga tikai tā viena tautība. Tā bija pēckāra PSRS specifika, lūkojot ebrejus nepieņemt darbā.

Un te ir patiess gadījums: bēgļu gaitās mēs 1944. gadā nonācām Irtišas augšteces novadā. Man tur bija saruna ar pavecu veterināru, kam bija tāds vācisks vārds un uzvārds, teiksim, Fricis Bergmanis. Uzzinot, ka mēs esam no Rīgas, viņš čukstus atzinās, ka ir latvietis. Bet 1937. gadā viņš bija piekuļojis militācijas pasu galda priekšnieku un panācis, ka ailē "Tautība" ieraksta - vācietis. Toreiz, uzsvēra šīs vīrs, būt latvietim bija bīstamāk

nekā vācietim, un arī tolaik, kad norisēja kaŗs ar Vāciju, viņš šo viltību nenožēloja...

Toreiz taču NKVD Krievijā apcietināja tūkstošiem latviešu tīkli uz attiecīgās ailes pamata.

Bet nu pie lietas. Tagad strīds par nepieciešamību LR pasē atjaunot aili "Tautība" un par pavalstnieka tiesībām likt savu tautību tajā pieminēt iedzīves līdz baltkvēlei un gan Saeimā, gan neskaitāmos komentāros tiek krustoti šķēpi un izteikti apvainojumi.

Taču problēma manuprāt būtu itin viegli atrisināma - mierīgi, lietišķi, apmierinot prasību ļaut atklāti apliecināt savu latvietību (cik zināms, cittautešos nav vērojama ipaša interese par šim tiesībām). Vairākumā pasaules valstu pase ir ceļošanas dokuments (*Reisepass*), kas apliecinā tās ipašnieka vārdu, uzvārdu, dzimumu, dzimšanas datumu un pavalstniecību (*nationality/citizenship*), un tā jāparāda, šķērsojot citas valsts robežu - līdostā, kontroles punktā u.tml. Gan Padomju Savienībā, gan mūsdienu Ķrievijā, gan

pirmskaŗa Latvijā t. s. ārzemju pasē netika norādīta īpašnieka tautība (*ethnicity*). Ir starptautiskas rēgulācijas, kas nosaka **ne-pieciešamos** datus, kam jābūt katrā šādā pasē.

Atjaunotajā Latvijas Republikā tautības aile pasē tika gandrīz vai mechaniski pārņemta no PSRS **iekšzemes** pasēm, kur tā bija obligāta (bēdiņi slavenais "piektais punkts"). Un šīs ailes svitrošana LR jaunā parauga pāsēs tad nu lika uzvīrmot kaislibām.

Vienkāršākais risinājums būtu LR pavalstniekiem turpmāk izsniegt **atsevišķi** ārzemju pasē kā ceļošanas dokumentu ar manis pieminētajiem obligātajiem daļiem un iekšzemes pasē ar aili "Tautība". LR jaunā parauga iešķēršanā pasē, kas atbilst Eiropas Savienības standartiem, patiesām nebūtu logiski ieviest aili "Tautība" tikai tādēļ, lai svešā līdostā pasu kontroles ierēdnim padižotos - *I'm Latvian*, jo vairāk tāpēc, ka angļu *Latvian* apzīmē tiklab pavalstniecību, kā arī tautību.

Bet šo tautības aili, bez šau-

bām, vajadzētu ieviest **personas aplieciņbās** (*ID Card*), kuŗas tagad sāk izsniegt Latvijā un kurās var ievērot visas attiecīgās valsts īpatnības, arī vēsturiski izveidojušās. Tādu var uzrādīt gan katram ierēdnim pašu zemē, gan tādās ārvilāstīs, kur tādu aplieciņu pieņemtu pases vietā. Un savu latvietību (vai piederibū pie cita "etnosa") varēs apliecināt katrai.

Es pilnīgi saprotu rūgtumu, kas pārņem latvieti, kuŗs apzinās, ka viņa tēvzeme draud klūt par divkopienu valsti, un vēlas apliecināt, ka viņš pieder pie pamattautas, kuŗas vārdā nosaukta šī valsts. Bet vai tad tas īpaši jāpierāda vienaldzīgajam ierēdnim Hitrovas vai JFK lidostā?

Mani, kam arī ir Latvijas Republikas pase, vairāk kaitina gadījums, kad latviešu cilvēks, gandrīz vai velna dzīts, pilnīgi tumsonīgā garā šķēršļā dubļus virsū gan *Gaismas pilij*, gan tās radītājam.

Viņa ir personība, viņa ir dzīva - tā par Latvijas Nacionālās bibliotēkas - *Gaismas pils* jauncelti izteicās tās sirmais radītājs

Gunārs Birkerts - lieliskas latviešu dzimtas atvase - intervijā, kas 20. oktobrī publicēta žurnālā *IR*. Šī intervija prieina katru Latvijas patriotu.

Bet acīmredzot ne visus. *NRA* portālā 9. novembrī parādījās *Vakara Zīnu* rakstelis, kuŗa autors ir kāds Reinis Klavins: *Sōkējoši - Gaismas pils slēpj sevi masonu simbolus*. Izrādās, ka *Gaismas pils* siluets atgādina piramidu, kas ir masonu jeb brīvmūrnieku simbols, un, "ja ieskaņās *Gaismas pils* galotnē no noteikta skatu punkta, tad siluetā saskatāmas cirkula un leņķmēra formas". Atkal masonu simboli! Un tālāk: "Nav precīzas informācijas, vai Birkerts pats ir brīvmūrnieks", taču "*Gaismas pils* (...) ļoti labi saskan ar vienu no brīvmūrniecības idejām - gaismas nešanu ļautiniekiem, kuŗi nav svētīti brīvmūrnieku zinībās un kuŗiem patiesībā arī viss nav jāzina".

Sis tumsonīgais spriedelējums nemts no nacistu arsenāla. Pie dodiet, bet gribas nospļauties.

Franks Gordons

Kārlis Streips

Latvijas Republika pagājušajā nedēļā nosvinēja 94 gadus kopš neatkarības pasludināšanas, bet apmēram tai pašā laikā tika pieminēta arī cita gadskārta, proti, - 90 gadi kopš valsts prezidentūras izveidošanas. Iemesls, kāpēc tā tika izveidota četrus gadus pēc valsts nodibināšanas, bija toreizējo politiku ieilgusī nespēja vienoties par to, vai prezidents Latvijai vispār ir vajadzīgs. Pirmajā Satversmes uzmetumā, ko rakstīja toreizējā Tautas padome, prezidentūra vispār nebija minēta, jo padomes loceklī pārāk labi atcerējās patvalīgo caru darbību un varbūt mūsdienu lasītajam mazliet pārsteidzošā kārtā nervozēja par Kārla Ulmaņa jau toreiz ļoti labi redzamajām politiskajām ambīcijām. Satversmes sapulces liekākā frakcija – sociāldemokrati domāja, ka prezidentālās funkcijas tikpat labi varētu uzņemties Saeimas priekšsēdis. Jāņa Čakstes darbs Satversmes sapulces vadītāja lomā daudziem lika domāt, ka tieši tas būtu pareizais variants.

Tomēr pēc ārvalstu konstitūciju rūpīgas izpētes Satversmes sapulces Konstitūcionalā komisija piedāvāja tautas vēlētu prezidentu, piebilstot, ka prezidenta institūcija būtu „neitrāla un izlīdzinoša vara, kurās uzdevums ir noturēt līdzsvaru starp citām valsts varām”. Turpmākā

sarunu gaitā polītiķi no tautas vēlēta prezidenta tomēr atteicās un attiecīgo funkciju atdeva Saeimai. Satversmes galigais variants tika pieņemts 1922. gada 15. februārī. Tājā bija paredzēta Valsts prezidenta samērā iero-bežota vara un lielākoties reprezentatīva rakstura funkcijas. Satversmē bija arī paredzēts Valsts prezidenta zvērests: „Es zvēru, ka viss mans darbs būs veltīts Latvijas tautas labumam. Es darīšu visu, kas stāvēs manos spēkos, lai sekムētu Latvijas valsts un tās iedzīvotāju labklājību. Es turēšu svētus un ievērošu Latvijas Satversmi un valsts likumus. Pret visiem es izturēšos taisni un savus pienākumus izpildīšu pēc labākās apzināšas.”

Ar to Satversmes un valsts likumu ievērošanu K. Ulmanis, protams, tā bija, kā bija, taču pirms viņa Valsts prezidenta amatā bija ienēmuši trīs citi politiķi. Ulmanis bija viens no trim kandidātiem otrajās vēlēšanās 1925. gada 6. novembrī, taču pirmajā kārtā viņš saņēma mazāk balsu nekā trešais kandidāts Rainis, savukārt otrā kārtā sociāldemokrati dižo dzejnieku neizvirzīja un Ulmanis ar 31 balsi palika kandidātos, jo ar 60 balsīm tika otrreiz ievēlēts **Jānis Čakste**. Būdams Tautas padomes un Satversmes sapulces vadītājs, Čakste tautā bija iemantojis ļoti lielu cieņu un ar savu pārliecībātā demokrata stāju allaž pacēlās pāri partiju ķildām. Čakste bija starptautisko tiesību speciālists un daudz darīja, lai attīstītu Latvijas attie-

cības ar ārvilāstīm. Pēc Jāņa Čakstes nāves 1927. gadā Saeima prezidenta amatā iecēla visnotāl **negribīgo Gustava Zemgalu**. Viņš piekrita kandidēt tikai pēc tam, kad toreiz valdošās partijas neviena nespēja savam kandidātam iegūt 51 balsi. Zemgals bija kautrīgs cilvēks un savā amatā visai neaktīvs. Tikai vienu vienīgu reizi viņš vienu likumprojektu nosūtīja atpakaļ Saeimai atkārtotai caurskaitīšanai. Toties viņa laikā Latviju apmeklēja Zviedrijas karalis – tā toreiz bija viena no nozīmīgākajām valsts vizītēm Latvijas valsts pastāvēšanas laikā.

1930. gadā Gustavs Zemgals laimīgi devās atpūtā un pēc veļālām 11 balsošanas kārtām viņa vietā Saeima ievēlēja **Albertu Kviesi**. Tāpat kā priekštecis, Kviesis bija mazaktīvs prezidents, nekad neiesniedza nevienu likumprojektu un nekad nevienu likumu parlamentam nosūtīja atpakaļ. Par spīti tam (vai varbūt arī tāpēc), 1933. gada aprīli Saeima Kviesis ievēlēja atkārtoti. Diemžēl viņš bija spiests piedzīvot vienu no diviem ļoti apkaunojošiem brīziem savā politiskajā dzīvē. Nākamajā – 1934. gadā Kārlis Ulmanis izdarīja valsts apvērsumu, bet Valsts prezidents pret to neiebilda un formāli saglabāja savu amatā līdz pat 1936. gadam. Vēlāk Kviesis izpelnījās kritikas un sašutuma vētru, kad bija ie-saistījies nacīstu okupācijas tā dēvētajā pašpārvaldē.

Kolīdz Kviesis bija prom no

Rīgas pils, Valsts prezidenta amatā bez jebkādām vēlēšanām pārņēma **Kārlis Ulmanis**. ļoti daudzi Latvijas iedzīvotāji viņa vadoniās laiku atceras ar priekšu, jo tolaik beidzās pasaules ekonomiskā krize un tāpēc arī Latvija piedzīvoja ievērojamu izaugsmi. Tomēr diktātors ir un paliek diktātors, un Ulmaņa pasīvālās partijas neviena nespēja savam kandidātam iegūt 51 balsi. Zemgals bija kautrīgs cilvēks un savā amatā visai neaktīvs. Tikai vienu vienīgu reizi viņš vienu likumprojektu nosūtīja atpakaļ Saeimai atkārtotai caurskaitīšanai. Toties viņa laikā Latviju apmeklēja Zviedrijas karalis – tā toreiz bija viena no nozīmīgākajām valsts vizītēm Latvijas valsts pastāvēšanas laikā.

1930. gadā Gustavs Zemgals laimīgi devās atpūtā un pēc veļālām 11 balsošanas kārtām viņa vietā Saeima ievēlēja **Albertu Kviesi**. Tāpat kā priekštecis, Kviesis bija mazaktīvs prezidents, nekad neiesniedza nevienu likumprojektu un nekad nevienu likumu parlamentam nosūtīja atpakaļ. Par spīti tam (vai varbūt arī tāpēc), 1933. gada aprīli Saeima Kviesis ievēlēja atkārtoti. Diemžēl viņš bija spiests piedzīvot vienu no diviem ļoti apkaunojošiem brīziem savā politiskajā dzīvē. Nākamajā – 1934. gadā Kārlis Ulmanis izdarīja valsts apvērsumu, bet Valsts prezidents pret to neiebilda un formāli saglabāja savu amatā līdz pat 1936. gadam. Vēlāk Kviesis izpelnījās kritikas un sašutuma vētru, kad bija ie-saistījies nacīstu okupācijas tā dēvētajā pašpārvaldē.

Ulmanis kļuva par pirmo atjaunošās Valsts prezidentu. Manuprāt, viens no galvenajiem iemesliem, kāpēc Igaunijai pēc PSRS sabrukuma daudzējādāzīnā ir veicies daudz labāk nekā Latvijai, - igaunī par savu pirmo prezidentu ievēlēja intēligences pārstāvi un cilvēku leģendu Lennartu Meri, bet latviešu jauniešu vēlētais prezidents pirms tam bija darbojies sabiedrisko pakalpojumu jomā. Un tomēr G. Ulmanis darīja ļoti daudz, lai atjaunotu prezidentūras institūciju, viņa laikā no Latvijas izveda Krievijas armiju, viņš daudz darbojās arī starptautiski. Starp citu, Ulmanis uzstājās Apvienoto Nāciju organizācijas 50 gadu jubilejas svinībās. Pārbraucis no Nujorkas, viņš sajūmināts stāstīja, ka varejis sarūnāties ne tikai ar pasaules politikas *grandiem*, bet arī „ar tumšādāiniem taksometru šoferiem”. (Pirms tam kādu laiku es viņam biju mācījis angļu valodū.)

Turpmāko prezidentūras vēsturi lasītāji droši vien zina skaidri jo skadri. Ulmanim sekoja manuprāt pati diženākā valsts pirmā persona **Vaira Viķe-Freiberga**, kas bija tik spoža starptautiska zvaigzne, ka pēc aiziešanas no amata ļoti nopietni tika uzskatīta par kandidāti uz ANO ģenerālsekretāra amatā. VVF kontā ir arī skandalozas drošības likumu grozījumu noraidīšana, tā pieliekot punktu vienam no Aigara Kalviša valdības patvalas briesmīgākajiem epizodiem.

(Turpinājums 7. lpp.)

Par Latvijas prezidentiem 90 gadu garumā

1934. gadā Kārlis Ulmanis izdarīja valsts apvērsumu, bet Valsts prezidents pret to neiebilda un formāli saglabāja savu amatā līdz pat 1936. gadam. Vēlāk Kviesis izpelnījās kritikas un sašutuma vētru, kad bija ie-saistījies nacīstu okupācijas tā dēvētajā pašpārvaldē.

Kolīdz Kviesis bija prom no

Dāvana Aleksandram Grīnam un valstij simtgadē

Valsts svētki atkal uzjundīja domas par nacionālo pašlepnumu, par patriotisko audzināšanu un dzimtenes mīlestību. Bija daudz sarīkojumu un skaistu runu. Starplaikā līdz nākamai svētku reizei droši vien izskanēs kāda diskusija, kādas pārdomas, ka veltījam par maz uzmanības jauniešu palīkšanai Latvijā, lai vini te izglītotos un dzimtenes mīlestības vārdā pieliktu savu roku valsts augšupceļā. Taču grībētos, lai šie patriotisma uzvirmojumi nebūtu tikai īsu mirkli, lai rastos kas paliekams, kas dzimtenes mīlestības temu turētu uzmanības lokā nepārtraukti.

Īpaši svarīgi tas ir tāpēc, ka tuvojas mūsu valsts simtgade, ka 2015. gada pirmajā puse Latvija būs Eiropas Savienības prezidējošā valsts un šajā pašā gadā aprītē 120 gadu latviešu izcilākajam vēsturiskās prozas meistarām, publicistam, Latvijas armijas virsniekam Aleksandram Grīnam. Valsts mīlestības vārda par godu šiem notikumiem ir radusies doma iedvesmot ne tikai jauniešus, bet Latvijas sabiedrību kopumā, īstenot vērienīgu, līdz šim nebijušu kultūras projektu - uzdāvināt valstij vēsturisku pilnmetrāžas mākslas filmu, kas uzņemta pēc Grīna romāna „Dvēselu putenis”.

Šādu filmu būtu vērts radīt, lai pieminētu latviešu strēlniekus, kuŗi „lika pamatus Latvijai” (Jānis Čakste). Vienlaikus tas būtu veltijums Aleksandram Grīnam – latviešu strēlniekam, kuŗš „ar savu „Dvēselu puteni” dāvāja veselai latviešu paaudzei starp diviem pasaules karjiem valstiskuma (...) Bibeli” (Visvaldis Lācis), bet pats tika nošauts 1941. gadā izsūtījumā un atduzas nezināmā vietā svešumā. Staļingradas garnizona Kaŗa tribunāla 1941. gada 10. novembra spriedumā rakstnieka Aleksandra (Jēkaba) Grīna lietā rakstīts, ka “apsūdzētais Grīns Jēkabs savos kontrrevolucionārajos sacerējumos aktīvi propagandēja pretpadomju uzskatus, apmeklēja padomju varas organus un aktīvi cīnījās pret revolucionāro kustību Latvijā(„)”. Grīnu nošāva 1941. gada 25. decembrī un konfisceja visu viņam piederošo mantu. Kopš tā laika viņa sieva

Alīda nekad vairs nav svinējusi savu dzimšanas dienu, kas iekripta tieši šajā liktenīgajā datumā.

Rakstnieka Grīna mazmeita Nora Romana atzīst, ka filma būtu liels pagodinājums viņas vectēvam un ārkārtīgi vērtīgs ieguldījums nacionāla pašlepnuma jūtu izkopšanā jauniešu vidū, jo viņi uzzinātu, kā padzītīgā lidzaudžu dzīvi laika posmā starp diviem – 1915. un 1920. gada - pavasaļiem pārmainījis kaŗš un kādi bijuši jauniešu upuri, izcīnot un nosargājot Latvijas valstisko neatkarību, - tādējādi aicinot aizdomāties par savu misiju mūsdieni Latvijā.

Pēdējā reize, kad „Dvēselu putenis” tika celts lielā godā, bija 1934. gada valsts svētku priekšvakars, kad Nacionālajā teātrī uzveda rakstnieka Grīna un Voldemāra Zonberga drāmu „Dvēselu putenis”. „Vēl nekad nepiedzīvota sajūsma un pacīlītība valdīja vakar Nacionālā teātri A. Grīna „Dvēselu putenis” pirmizrādē. (...) Izrādē ierodas Valsts prezidents A. Kviesis un Ministru prezidents K. Ulmanis. Vinus sagaida Nacionālā teātra vadība. Augstelpās sapulcējies viss Ministru kabinets, generālītāte un diplomātijas pārstāvji.” (laikraksts *Rīts*, 1934. gada 18. novembris.)

„Aleksandra Grīna „Dvēselu putenis” Nacionālā teātra skatuve ir jaiks pierādījums tam, cik daudz lielu vēsturisku notikumu un ne literātūrā, ne uz skatuves vēl līdz šodienai neattēlotu un neizsmeltu pārdzīvojumu ir mūsu valsts tapšanas un latvju taujas lielo varonīgo cīņu vēsturē. Lucas autors, pats latvju strēlnieku pulku un Cēsu kauju aktīvs līdzdalīnieks, turklāt apdāvināts žurnālists un rakstnieks, tagad savā „Dvēselu puteni” ir parādījis arī mūsu jaunajai paaudzei (kas par Latvijas tapšanas cīņām ir gan dzirdējusi, bet nav pati tanis piedalījusies) ir to lielo tēvzemes un savas tautas mīlestību, kas iedvesmoja šos cīnītājus, ir lielās grūtības, kādas šie varonīgie cīnītāji pārvareja, izcīnidami saviem pēcnācējiem visas tās tiesības un brīvības, kādas tagad bauda katrs mūsu valsts iedzīvotājs.” (*Valdības Vēstnesis*, 1934. gada 19. novembris.)

Foto: Pēteris Korsaks

Aleksandra Grīna piemiņas vietā Jēkabpils novada Kalna pagastā labiekārtota apkārtne, uzstādīts piemiņas akmens un izveidots stilizēts Pirmā pasaules karā gulbalķu zemnīcas fragments ar planšeti, kurā ietverta informācija par rakstnieku. Lāčplēša dienā tur notika Latvijas brīvības cīnītājiem veltīts piemiņas sarīkojums. Centrā - Leimaņu pagasta kultūras nama vadītājs Gints Audzītis

Tā laika laikrakstos rakstīts, ka skatītāji ar sajūsmu uzņēmuši „Dvēselu puteni”, ka luga atstājusi dziļu iespaidu, ka daudzās vietās teātra zālē bijuši dzīrēdamī šūksti, bet priekā atmirdzējušas visas sejas, kad lugas nobeigumā uz skatuves uzņākuši latvju varonīgie zēni – karavīri un kopā ar kori nodzīdājuši „Dievs, svētī Latviju!”.

Turklāt arī visi toreizējie krievu valodā izdotie laikraksti, piemēram, *Segodņa Večerom*, *Segodņa* un citi publicēja pozitīvus un lasītājus saviņojošus rakstus par šo notikumu. Šodien tas nebūtu iedomājams,

Ideju par vērienīgu dāvanu rakstniekiem Grīnam un valstij simtgades jubilejā ir sadzīrējuši un atbalstījuši arī mūsu politiķi: Ina Druviete, Inguna Rībena, Ainārs Latkovskis, Raimis Dzintars, Imants Parādnieks, Augusts Brigmanis, Jānis Dūklavvs, Jānis Vucāns, arī aizsardzības ministrs Artis Pabriks. Ar viņu gādību 2013. gada Saeimas budžetā ir piešķirti 25 tūkstoši latu filmas projekta izstrādei. Filma varētu izmaksāt gandrīz divi miljoni latu, tāpēc būs nepieciešams ne tikai valsts atbalsts, bet droši vien būs jāveido arī kāds ziedojušu fonda. Taču sēkla ir iesēta un, cerams, uz-

dīgs. Arī uzņēmuma „Latvijas valsts meži” vadība atzinusi, ka šādai kopīgi sarūpētai dāvanai ir jābūt.

I. Druviete: „Katrās tautas literārājā mantojumā ir darbi, kas tālu pārsniedz literātūras vēstures vai pat kultūras vēstures robežas. Un katrā tautā ir rakstnieki, kas klūst par sava laikmeta simboliem. Šo vārda mākslinieku devumam ir bijis virsuzdevums - ne tikai šķetināt aizraujošu sižeta pavedienu un atklāt dzimtās valodas iespēju daudzveidību, bet arī iezīmēt noteikta laikmeta dominantes, kas atstās neizdzēšamas pēdas tautas atmiņā, mentalitātē un pašuztverē. Šādu virsuzdevumu veic Aleksandra Grīna vēsturiskie romāni, kas gan sniedz mums dažādu gadsimtu norišu fotografijs, gan atsedz perso-

nības motivāciju nepalikt malā brīžos, kad var izšķirties tautas liktenis. Romānam “Dvēselu putenis” šai ziņā ir īpaša aura, kas to ierindo morāli obligātās latviešu literātūras zelta fondā. Romāna ekrānizācija noteikti mudinās vēlreiz vai no jauna pamēt rokās grāmatu, kas mūsu tautas 21. gadsimta pašapziņu stiprinās ar vēstures starojumu.”

„Starp nedaudzajām mūsu tautas negātīvajām īpašībām pati spilgtākā ir sevis noniecināšana šī vārda plašākā nozīmē, savāda patika vai dzīņa attēlot savās un citu – sevišķi sveštautiesu acīs latvju tautu un tās pagātni sluktāku, nekā tas patiesībā bijis un ir. Šī dzīņa ir kaut kas vidējs starp nepareizi saaprastu, pārspilētu smallkjūtību, panaīvām žēlošanās alkām un nacionālā pašlepnuma trūkumu, kas diezgan dīvainā kārtā var būt un parasti ir savienots ar ļoti labām domām par sevi. Nemilēsim savus bijušos apspiedējus un kalpinātājus, bet ne-noniecināsim arī savus priekštečus, nedosim bez iznēmuma vergu vārdu visiem saviem senčiem, no kuļu vidus arī atkarības laikos ir nākuši ne vien labi arāji, bet arī labi jūrnieki, tālu zemju kolonisti un vareni kaņotāji. Starp viņiem vēl pirms 200 gadiem nav trūcis vīru, kas varējuši aizdot naudu pašiem Zviedrijas kēniņiem.” (A. Grīns. „Pašlepnuma nevienai tautai nevar būt par daudz. Audzēsim lielāku savu latvisko pašlepnumu.”)

Māra Lībeka

Redakcijas piebilde. Cienījamie lasītāji! Vēlamies uzzināt arī jūsu viedokli par ieceri uzņemt filmu pēc Aleksandra Grīna romāna „Dvēselu putenis” motīviem. Gaidīsim jūsu vēstules!

Lasiet tīmeklī!
Rietumeiropas latviešu
laikrakstu

www.brivalatvija.lv

Iznācis Pasauļes latviešu zinātnieku kongresa materiālu krājums

ZINĀTNE, SABIEDRĪBA UN NACIONĀLĀ IDENTITĀTE
Rīga 2011. gada 24.-27. oktobris
PLENĀRSĒŽU MATERIĀLI

2011. gada 24. – 27. oktobrī Rīgā norisinājās Apvienotais pasaules latviešu zinātnieku 3. un Letonikas 4. kongress „Zinātne, sabiedrība un nacionālā identitāte”. Kongresā piedalījās vairāk nekā 1200 zinātnieku, uzņēmēju, politiku, diplomātu un citu interesentu no 15 pasaules valstīm, un tas kļuva par vienu no aizvadito gadu nozīmīgākajiem notikumiem netikai Latvijas zinātnē, bet arī sabiedriskajās norisēs. Kongresā līdz šim nebijusi uzmanība tika pievērsta latviešu trimdas lomai Latvijas neatkarības idejas uzturēšanā padomju okupācijas laikā un Latvijas neatkarības atgūšanas un atjaunošanas procesos.

Pavisam nesen klajā nācis Apvienotā kongresa plēnārsēžu materiālu krājums. Piecsimt lapaspusu biezajā krājumā atspoguļotas visas svarīgākās kongresa norises: plēnārsēdes, sekciju darbs, valsts pētījumu programmu apsprešana, diskusijas. Krājumā publicēti kongresa plēnārsēdes izskanējušo uzrunu un Vairas Viķes-Freibergas, Jāņa Stradiņa un Egila Levita ziņojumu teksti, kā arī Imanta Lancmaņa referāts Eiropas Zinātņu un mākslas akadēmijas izbraukuma sēdes laikā Rundālē, kuŗa norisinājās Apvienotā kongresa ietvaros. Kongresā notikušo 45 sekciju darba galvenie rezultāti sakopoti vairākas lappuses garos pārskatos par katru sekciju.

Pārstāvētas dažādas zinātņu nozares: vēsture, valodniecība, literātūrinātne, politikas zinātne, ekonomika un tiesības, tehniskās zinātnes un inženierzinātnes, paidagoģija un psicholoģija, laukaimniecība, medicīna un citas. Krājumā iekļauti ziņojumi par visu piecu Latvijā īstenoto valsts pētījumu programmu darba rezultātiem un sasniegumiem 2010. un 2011. gadā. Kongresa diskusiju vadītāji sakopojuši diskusijās par tādiem aktuāliem tematiem kā zinātnes politika, zinātnes prioritātes, jaunatnes iesaistīšana zinātnē un zinātnes populārizēšana sabiedrībā rastos ierosinājumus un secinājumus. Krājumā atspoguļotas arī

kongresa laikā atklātās izstādes: „Valsts pētījumu programmu pirmie rezultāti”, „Cetas svarīgākās latviešu trimdas politiskās akcijas” un „Bibliotheca Rigenis gadsimtu gaitā”. Krājumu papildina fotografa Jāņa Brenča uzņemtās 140 krāsu fotografijs no kongresa norisēm. Materiālu krājuma pielikumā lasītājiem iespējams iepazīties ar Apvienotajā kongresā pieņemto rezolūciju un uzzināt Latvijas zinātni raksturotājus skaitlūs un statistiku.

Apvienotā kongresa krājumu iespējams iegādāties Latvijas Zinātņu akadēmijā, 604. kabinetā. (Plašāka informācija – bspc@lza.lv)

SKANI, MANA VALODINA!

Veco laiku vārdi Rīgas forštatē

Valoda, ko varēja dzirdēt pirms 75 gadiem

Ne vienmēr saucēja balss skan tikai tuksnesi. Kādā nesenā *Laika* numurā bija raksts ar virsrakstu "Paligā!". Lasot Smīna minētos jaunvārdus, kas "iekārojuši" vietu latviešu valodā, radās jautājums: "Cik tie ir paliekoši?" To pašu varētu jautāt par sarunu valodu, ko iemācījos bērnībā, dzīvojot Rīgas priekšpilsētā. Vai tas bija žargons vai dialekt? Nezinu. Skaidrojumi ir atšķirīgi. Pirmo dēvē par valodu mistru, pat par sabojātu valodas izteiksmi, otru – par izlokšņu sakopojušu zināmā apgabalā. Kopejais raksturojums ir specifiska valodas forma, rakstūrīga kādai sociālai grupai. Lai nu par to spriež gudrāki cilveki. Mana vienīgā veļēšanās ir dalīties ar lasītāju tajā vārdū krājumā, kāds palicis atmiņā no senajām bērnu dienām.

Kādu laiku mūsu ģimene dzīvoja Gaujas ielas *Linu Monopolā* piederošā mājā un arī Tēraudlietuves ielas vectēvam piederošajā dzīvokļu namā. Pāri ielai bija 11. un 2. tramvaja līnijas pieturas vieta. Rītos no tās plūda straume strādnieču, kas strādāja *Linu Monopolā* un *Bēkona Eksportā*. Mēs, puikas, mēdzām ielavīties gājēju strumē. Sievietes skaļā balsī pārrunāja savas dzīves aktuālītātes. Dzirdejām ne vienu vien dzīves gudrību. Tās varbūt citreiz. Tagad mēgināšu atcerēties vārdus no toreiz noklausītajām sarunām.

Rīdzinieki jau ir kā radinieki. Arī mēs Bostonā. Viena no

manām gara radiniecēm ir Skaparu Regina. Pēc daudzu gadu pazišanās Bostonā noskaidrojām, ka esam gājuši vienā skolā pie Ūdenstorņa Čiekurkalnā, gan katrs citā laika posmā. Viņas ģimene toreiz dzīvojusi Mežaparkā. Sakrita arī atmiņas par valodu, ko dzirdējam runājam savās ģimenēs no *grospapiem*, *grosītēm*, *onkuļiem* un *tantēm*, *švāgeriem* un *švēgerienēm*. Ideja, ka šos literāri nelietotos vārdus vajadzētu pierakstīt, pirms tie pazūd atmiņai, līdz šim bija palikusi tikai labas gribas robežas.

Paldies avižrakstam, ka nu top mana valodas spēlite. Šos literātu atstumtos vārdus, cik iespējams, mēgināšu ielikt kādā secībā. To rakstība būs pēc manas dzirdes atmiņas, jo neesmu tos redzējis uzrakstītus un pats tos rakstu pirmo reizi.

Grosite šīverējās kēkī un teica: „Nāc, bērns, pie galda, būs gogel-mogels, friši rundšķiki, komorgenvideri ar zapti. Pieaugušajiem būs cigoriņu kafeja. Pusdienās būs šīrgaļas rīreja, tūcīs ar zosti. Rītdien būs cvibaki, žāvēta dorša, vobla, cvibeklopsis, zilcgaļa un štopukūkas.”

Puikas visai virtšaftei sagādāja skādi, jo jaktēdamies sagāza sašāpelēto malku un nogāza stangu ar šnori, kur bija izkārta veša, kīsenkules, zīdaiņa lacītis.

Brūtgānam bija anštendīgs an-

cuks. Slīpses vietā bija sprukstiņš.

Brūtei štātīga frīzūra ar ficebanti un šlepe.

Saimnieci bija krenķi, jo ar

šalteri nevarēja iešaltēt lampu, bija izsistī zicherungi un radies kurcīsluss. Ar to klapatas nebeidzās, bija aizštapējies arī auzguss.

Uzraujot špičku, lai aizdedzī-nātu pīrimus, flammē čut, čut tika apsvilināti nagi.

Forūzī bija nolikts lietus šir-mis, galos, ūfule. Antkamberī knapsierīni, šābelpupas, durch-šķāgs, citi finķikļuškas un loriņi. Spannis tecēja, un tas bija jānes pie klempnēra.

Kumodes šūplādē glabājās trāgbantes, štrumbantes, šalles, čības ar reisferšlusu, štulpknopas, trākeldiegi, piņgeroti un špār-kase.

Freilene, štuceru gaidot, knapi paspēja uzlikt jaunu smiņķi un matos iekombinēt fasonīgu šleifi.

Gruntīgam karķožņikam iz-gāja švaki, druscīn nosušerēja un izspēlēja falšo šlaku. Piemā-zētāji par to viņam nobēra šlagu.

Uz tāfelklavierēm bija nolikta štīmgābele, uz tēbretes telēkis ar marcipānu un bombongām.

Rakstot ar redīsa spalvu absen-deri, uz kuvera uzkrīta kleksis. Mošķa vajadzēja brūkēt kugel-šreiberi.

Džeks pārāk čum voģījās, ne-laida citus pie šprices. Savādāk gan bija miera mika, tāpēc šamo no manšaftei neizrukāja.

Kēners fīksi brauca pa trotuāru ar savu renneri, kam bija torpedo brīvrumba, galvā žokene, zem tās ar breoliņu iezieķēti mati. Kājās šečtiņi, uz muguras ruk-saks. Viņu savaņgoja kruķis, ne-

vareja izšlīcherēties, šim piesprie-dā strāpi, ieķurķija čokā un ap-šlakoja divriteni.

Krampjlauzis atmūkēja klinķi un mēgināja nofenderēt gruza-viku, bet nejēdza to iekurbulēt.

Trīs nozīmes bija šīberim. Ar to varēja aizsaut krāsns jušķu vai cuku, pie šlāgeru mūzikas šībe-rēt. Ar kāju pašībēt šīberi zem gultas.

Ja kāds negribēja mazgāt kājas, tam piedraudēja ar *bimšteinu*. Varēja uzsmērēt ichtiolu, aplikt leikoplastu vai *apbindēt īneragu*. Droši vien kāds trāpīgs vārds būs izslīdējis no atmiņas. Tas rada iespēju lasītājiem rakstīto papildināt. Kas skan pareizāk – *antrejs, foaje, forūzis, koridors* vai priekšnams?...

Atceroties senos laikus, tāds īpašs siltums apnem sirdi. Mēs taču neapzinājāmies, cik laimīgi bijām!

Tie bija laiki, kad ēda Dāliņa konfektes. Ar ierobežotām finančēm (tādi kā es) Rīgas konditorejās varēja nopirkrt Aleksandra kūku atgriezumus. Dzēra ūlmanīti, smēķēja *Rigu* vai *cigarrillas ar munšķiku*. Lasīja par Burbulmātes priekiem un bēdām. Bērniem bija Maksis un Morics. Žurnālā *Atpūta* skatījās Dreslera Jefiņu un Slīmestu, Birzgala tautumeitās. Hipodromā bija rikšošana, dažreiz uzvarēja par purna tiesu. Koncertēja Šreienbušas ugunsdzēsēju pūtēju orķestrīs. Rīgas ielās bija redzams gleznotājs, baskājis Irbītis. Tramvajos varēja braukt

uz kāpnēm un nelegāli pat *uz bufera*. Ķemeros ārstējās ar dubļu kompresēm un dubļu vannām. *Esterādē* Paula Brīvkalne dziedāja „Pie Rio Negro”. Operdziedonu Marisa Vētras un Artura Priednieka-Kavarras tautas raksturojums bija, ka Mariss dzied - kā vētra un Priednieks - kā var. Radiofons savus raidījumus sāka: „Hallo, Latvija, Rīga, Madona, Kuldīga, Liepāja.” Bija raidluga „Piķis, Grava, Adatiņš” Jēkaba Žaķa režijā. Alfons Bērziņš bija Eiropas meistars ātrsliidošanā. Bebris un Lagzdiņš sargāja Latvijas valsts komandas vārtus futbolā. Rāndiņus sarunāja Vērmanīt pie lauvām vai pie Lielā pulksteņa. Pāriši *cierēja* pa Bastejkalnu. Pie Marijas ielas Šmušķina varēja izdevīgi iegādāties angļu *štofes* uzvalkus. Armijas Ekonomiskā veikalā varēja pabraukties pa slidošajām trepēm, kas tajos laikos bija nerēdzēts brīnumis. Kam bija pa kabatai, varēja našķoties pie Otto Švarca. Bija aicinājums „kaimiņš kaimiņam”, reklāmēja darba virsvalkus, kā tie „ērti, lēti, glīti un izturīgi”. Zemniekiem atgādinājums apart zemi rudenī.

Atceroties šos laikus, tie man gaiši mirdz, kā *perlamutera manšetpogas pletkreklā*.

Ivars Galiņš (končiks)

No redakcijas. Šogad, *Laika* 63. gadā, aprīt 60 gadi, kopš autoru pulkā ir Ivars Galiņš. Lai rodas vēl, lai top!

Par Latvijas prezidentiem 90 gadu garumā

(Turpināts no 5. lpp.)

Minētā patvaļa tomēr nodrošināja nākamā prezidenta ievēlēšanu. Ārsts **Valdis Zatlers** kļuva Valsts prezidents, par spīti tam, ka karjēras laikā no pacientiem bija nēmis kukuļus (ārstu valodā - „pateicības dāvanas“) un nebija tās ierakstījis amatpersonas deklarācijā (būdams slimnīcas vadītājs, viņš skaitījās amatpersona), nedz arī bija par tām maksājis nodokļus. Pirmais gads Zatleram bija visai chāotisks, tas bija laiks, kad izskanēja chrestomātiskā fraze: „Es esmu ... jā, kas es esmu?“ Taču turpmākajos gados viņš prezidentūrā nostiprinājās, un gods un slava Zatleram noteikti visvairāk pienākas par to, ka viņš uzdrošinājās padzīt bēdīgi slaveno 10. Saeimu.

Tas gan notika tajā pašā gadā, kad Zatlers cerēja uz pārvēlēšanu Valsts prezidenta amatā, un vēlēšanas notika tās pašas 10. Saeimas laikā, jo 11. Saeimas vēlēšanas vēl nebija notikušas. Zatlera vietā par prezidentu kļuva baņķieris **Andris Bērziņš**. Ir pāragri vērtēt viņa veikumu, bet ir skaidrs, ka nekāds dižs orātors, ne iedvesmotājs viņš nav, turklāt vairākkārt ir nācis klajā

ar visnotāl pretrunīgiem apgalvojumiem, piemēram, par to, ka valsts valodu referendumā būtu jāiagnorē (vēlāk gan mainot savu viedokli) un Latvijai būtu vajadzīga pavisam jauna Satversme.

Tomēr citā jomā Andris Bērziņš ir ļoti centies tautai izpatikti. Viņš ir stāvus bagāts (starp citu, saņem vislielāko pensiju visā Latvijā) un ir atteicies no algas, kā arī no oficiālās rezidences Jūrmalā. Bērziņš ir izteicis arī domu, ka valsts prezidentiem pēc aiziešanas no amata līdz šim ir bijis pārāk daudz privileģiju, un tāpēc viņš iecērējis likumprojektu, kurā paredzēta šo tiesību stingra ierobežošana, jaunos noteikumus gan neatniecinot uz tiem, kuri patlaban ir valsts bijušie prezidenti.

Jau kopš Satversmes sapulces laikiem ik pa brīdim ir uzvīrmojis jautājums par **tautas vēlētu prezidentu**. So domu laika gaitā paudusi ne viena vien mūslaiku politiskā partija. Man, starp citu, par to ir šaubas. Ja tautas vēlētās prezidents būtu bijis paredzēts jau kopš paša sākuma, tad pēc neatkarības atjaunošanas pirmais amatā droši vien būtu bijis kādreizējais kompartijas ideoloģiskais sekretārs Anatolijs

Gorbunovs (viņš gan ļoti manīgi apsvedēja kažoku uz otru pusī un kļuva par tautā iemīlotu Saeimas priekšsēdi) un vēlāk, ļoti iespējams, tauta būtu ievēlējusi bēdīgi slaveno *Ventspils bosu* Aivaru Lembergu. Tāpēc šis ir jautājums, kārā nepieciešams septiņreiz nomērīt, pirms kēras pie griešanas. Taču kopumā valsts prezidentūra 90 gados Latvijai tik un tā ir bijusi gana nozīmīga, un jubileja ir labs laiks, kad par to visu mums ir jābūt pateicīgiem.

Kārlis Streips

Lasiet tīmeklī!
ASV latviešu laikraksta
LAIKS
mājaslapa
www.laiks.us

Godātam Smīnam

Te nu nav vairs par ko smīnēt. Arī Aina Blinkena, mūsu godātā filologe, jau sen atzinusi, ka latviešu valodai jāmainās, jādzīvo līdz „laika garam”, tā sakot. Es pats jau kopš laba laiku rakstu dzeju tikai jaunajā latviešu valodā – ne vairs tai archaiskajā latviešu valodā.

Te arī paraugam viens sonets.

Korifejs

Ja fiskāls akcepts definēts un nosaukts vārdā, mērķdotācijā kofraktēs un kadrā dzīvs, hei, Korifei, šai kompetencē konstruktīvs rod refleksiju tavā bārdā.

Liec, Korifej, lai menedžeri strādā, lai rekreācijā nāk fanātīķis stīvs! Kā marionetei tam dempings ekskluzīvs, tā reputāciju kal kolektīva skārdā.

Hei, Korifej, tu ekstatiski gremdē, par procedūras agresoru smini, kas sertificēts obligāti dzemdē

vēl vienu marginālu šeikeri kā līni; pārprofilējies testā hītus remdē un integrāciju tad renovē ar līmi.

Nu, ko saki, Smīn? Paldies par Tevis minētajiem jaunvārdiem. Dažu vēl nebija manā vārdnīcā. Tagad ir!

Ar cieņu
Modris Miervaldis Mednis

VALTERS NOLLENDORFS -

2012. gada Pasaules brīvo latviešu apvienības balvas laureāts

Pasaules brīvo latviešu apvienības (PBLA) biedru organizācijas piešķirušas 2012. gada PBLA balvu Latvijas Okupācijas mūzeja biedrības valdes priekšsēdim un šī mūzeja ārlietu direktoram, emeritētam profesoram Valteram Nollendorfam (*Ph. D.*) par izciļo, pašaizlīdzīgo darbu Latvijas Okupācijas mūzejā, tā *Nākotnes nama* projekta vadīšanā, Latvijas vēsturiskās atminas saglabāšanā un skaidrošanā Ļatvijā un ārzemēs. Valters Nollendorfs nozīmīgos amatust mūzejā ienem sabiedriskā kārtā kopš 1998. gada, bet mūzeja darbību sekmējis jau kopš tā dibināšanas 1993. gada.

Ar šo balvu PBLA vēlas pateikties pazīstamajam literātūras zinātniekam, publiskam vēsturniekam un sabiedriski nenogurstošam cilvēkam par līdzšinējo mūža ieguldījumu Latvijai un sasniegumiem, vērigi un draudzīgi iepazīstinot latviešus un ārzemniekus ar mūsu valsts jaunāko laiku vēsturi, to stāstot, skaidrojot gan augstākajiem Latvijas ārvalstu viesiem – karaliem, prezidentiem, politiķiem, gan arī daudziem skolēniem un studentiem. V. Nollendorfs publicējis bagātu klāstu rakstu un eseju par Latvijas vēsturi un literātūru latviešu, vācu un angļu valodā. 2011. gada vasaras statistika liecina, ka V. Nollendorfs ir divu grāmatu autors, vismaz 15 grāmatu redaktors (piemēram, Sandras Kalnietes grāmatai *With Dance Shoes in Siberian Snows*). Viņš sacerējis vairāk nekā 70 nozīmīgu rakstu, strādājis par zinātnisku žurnālu redaktoru (piemēram, žurnālam *Monatshefte Madisonas universitätē*). Laureāts piedalījies pāri par simt konferencēs un semināros, pats organizējis vismaz trīsdesmit. V. Nollendorfs ir padomnieks PBLA valdei un pārstāvībai Latvijā projektos, kas saistīti ar vēstures mācīšanu kā

PBLA 2012. gada balvu Valteram Nollendorfam pasniedza PBLA valdes priekšsēdis Jānis Kukainis 24. oktobrī Rīgas Latviešu biedrības namā PBLA gadskārtējai valdes sēdei veltītajā pieņemšanā, kur pulcējās aptuveni divsimt piecdesmit Latvijas un dažādu ārzemju latviešu organizāciju pārstāvji

atsevišķu priekšmetu vispārizglītojošas skolās. Laureāta lielās darba spejas, harmoniskā personība, valodu zināšanas, kultūrlāpa, politiskā domāšana un laba organizatora talants veicinājis gūt sekmes ne tikai viņa akadēmiskajā darba dzīvē. Laimīga roka – piesaistīt labas gribas cilvēkus, kas palidz Latvijas Okupācijas mūzejam ienemt ievērojamāko vietu apmeklējamo vietu sarakstā Rīgā.

Valters Nollendorfs savas dzīves un skolas gaitas sācis Rīgā. Tēvs Kārlis Nollendorfs bija kārtīnieks Vecrīgā. Sarkanarmijai tuvojoties, Nollendorfu ģimene 1944. gadā devās bēgļu gaitās uz Rietumiem, nonākot Vācijā. Tieši turpat, kur Jānis Jaunsudrabiņš – Bindē (*Buende*) un Grevenē, netālu no Minstres, kur Valters mācījās latviešu ģimnāzijā. Nollendorfu ģimene ar trim dēliem 1950. gadā izceļoja uz Tekasu ASV. Tur, strādājis par kalpa zēnu, vēlāk studējis vācu, angļu literātūru Nēbraskā, V. Nollendorfs 1955. gada ieguva magistra gradu vācu literātūrā. Sekoja doktorantūra Annarborā netālu

no Detroitas, disertācija (*Ph.D. vācu literātūrā*) Mičiganas universitātē 1962. gadā. Kļuvis par profesoru, Valters Nollendorfs desmit gadus vadīja Germānistikas nodalī Viskonsinas-Madisonas universitatē. Kopš 1995. gada viņš ir šīs universitātes emeritētais profesors.

Līdztekus aktīvam, veiksmīgam profesionālam darbam V. Nollendorfs kopš 13 gadu vecuma bēgļu gaitās Vācijā vienmēr brīvprātīgi strādājis latviešu sabiedrībā (mazskautos, skautos u.c.). Divdesmit četru gadu vecumā viņš kļuva par pirmo atbildīgo žurnāla *Jaunā Gaita* (rakstu krājums kultūrai un brīvai domai, ASV) redaktori un līdzdarbojas tajā joprojām. Valters Nollendorfs 20. gs. 50. gadu nogalē vadīja Amerikas Latviešu jauniešu apvienību, piedalījās Jaunatnes svētku organizēšanā, kas 1959. gadā pulcīnāja vienkopus 6000 trimdas latviešu jauniešu, strādājis bērnu žurnālā *Mazputniņš*, apgādā *Celinieks*, darbojies 2x2 un vēlak 3x3 nometņu kustībā, vadījis jauniešu kursus Ziemeļamerikā u. c.

Strādājis visās latviešu vidusskolās ASV un organizējis tālākizglītības seminārus skolotājiem. 1988./89. mācību gadā V. Nollendorfs vadīja vienīgo pilna laika latviešu ģimnāziju brīvajā pasaule – Minstres latviešu ģimnāziju (MLG) Vācijā. No 1996. līdz 2000. gadam bijis direktors Baltijas Studiju veicināšanas apvienības (AABS, Association for the Advancement of Baltic Studies) Baltijas birojā un jau tālājā 1976. gadā – šīs apvienības prezidents ASV.

Pirmsoreiz pēc ilgajiem trimdas gadiem Valters Nollendorfs dzimteni apmeklēja 1988. gadā. 1990. gadā viņš bija viens no pirmajiem t.s. Fulbraita (*Fulbright*) lektoriem Latvijā. Valters Nollendorfs ir Latvijas Zinātņu akadēmijas locekls kopš 1990. gada un Vāsts prezidents Vēsturnieku komisijas locekls kopš 1998. gada.

PBLA laureāts savā dzīves gaitā sanēmis atzinību un pateicības apliecinājumus gan no ārvalstu pārstāvībām un institūcijām, gan arī no latviešu sabiedrības. Augstāko apbalvojumu Latvijā – Triju Zvaigžņu ordeni, mūsu valsts atzinības apliecinājumu par vienreizīgu devumu Latvijai, laureāts 1997. gadā saņēma no Valsts prezidenta Gunta Ulmaņa. Ministru prezidents Valdis Dombrovskis 2011. gada valsts svētku priekšvara karā pasniedza V. Nollendorfam Ministru kabineta balvu – Latvijas valdības augstāko apbalvojumu. Līdzekļus, kas sekoja šim apbalvojumam, kā arī ģimenes svētkos un sēru gadījumā dāvanu, ziedu vietā atvēleto V. Nollendorfs ziedoja mūzeja *Nākotnes nama* iekārtošanai un jaunajai ekspozīcijai.

Gandrīz ikviens ārvalstu vēstnieks Latvijā pazīst V. Nollendorfu. Un katrs Latvijas Valsts prezidents var sniegt rekomendāciju par 2012. gada PBLA balvas sa-

ņēmēju. V. Nollendorfs uz dzīvi Latvijā atgriezās 1996. gadā. Pieci vīna bērni ar ģimenēm dzīvo un strādā ASV. Laureāts visu mūžu rakstījis dzejolus, kas vēl nav publicēti, viņa krājumā ir dzeja vismaz cetriem pieciem sējumiem!

Valtera Nollendorfa vīzija pirms pusotra gada par Latvijas Okupācijas mūzeja nākotni: „... lai mums patiesām būtu šis mūzejs, lai šī vieta izskatītos sakārtota uz 2014. gadu. Un it sevišķi – uz 2015. gadu, kad mūsu valsts varēs būt Eiropas prezidējošā valsts un Rīga būs Eiropas kultūras galvaspilsēta (2014). Vai tad kaut ko labāku var iedomāties? Ja man būtu lieklākā dāvana. Bet ne jau manis dēļ. Un ne jau tāpēc, ka esmu ar to ilgi strādājis un dzīvojis. Mūsu visu dēļ. Mūsu nākotnes dēļ. Pagātne mums jāparāda tādā veidā, kā es teicu: pārdomājot, analīzējot un pārliecīnot.” (Brīvā Latvija Nr. 12., 2011. g. 19.-25. marts, intervija 80 g. jubilejā „Es esmu mājās.”)

PBLA 2012. gada balvu Valteram Nollendorfam pasniedza PBLA valdes priekšsēdis Jānis Kukainis 24. oktobrī Rīgas Latviešu biedrības namā PBLA gadskārtējai valdes sēdei veltītajā pieņemšanā, kur pulcējās aptuveni divsimt piecdesmit Latvijas un dažādu ārzemju latviešu organizāciju pārstāvji. Šajā sarīkojumā PBLA izsludināja 2013. gadu par Latvijas Okupācijas mūzeja gadu un aicina pasaules latviešu organizācijas un latviešus dāsni atbalstīt Latvijas Okupācijas mūzeja iekārtošanu *Nākotnes nama*, lai tas vēl ilgi stāstītu un atgādinātu patiesību par Latvijas valsts un tautas likteni okupācijas laikā un par okupācijas atstātajām sekām mūsdienu Latvijā un tās sabiedrībā.

PBLA pārstāvība un Latviešu kopība Vācijā

Sava centra meklējumos

Kādreiz ievējamais 20. gadsimta vācu filozofs Pauls Tillichs rakstīja, ka visa mūsu dzīve un darbošanās ir virzība uz centru. Citiem vārdiem, mēs esam pagriezti noteikta centra virzienā. Cilvēks spēj radīt jaunu pasaulli no techniskiem līdzekļiem un pasaulli no dažādām kultūras formām. Dzīvodams tajās, viņš sevi pielāgo, transformē, lai tām līdzinātos. Tādējādi cilvēks kļūst par savu veidojumu līdzekli, bet vienlaicīgi arī to izmantotājs. Taču šī transformācija ieteikmē viņa dzīvi un attālina no virzības uz centru. Ja vien šī transformācija nav viņa iedomātais centrs. Paula Tillicha ieskatā katra dzīva būtne vēlas atrast savu būtības formu. Cilvēka dabas esamībā dinamika un forma ir vienota. Tātad, ja mēs kaut ko izvēlāmies un darām, tad mēs vai nu tuvojamies mūsu esības centram, vai no tā attālināmies. Vai varbūt visa mūsu dzīve ir tikai tiekšanās uz illūziju centriem?

Līdzīgi domāja arī pazīstamais latviešu kultūrologs un politiķis Pēteris Laķis (1952-2003), viens no Latvijas Tautas frontes vadītājiem, Latvijas pilnīgas neatkarības idejas veidotājs un īstenoņa, Latvijas Kultūras akadēmijas izveidotājs 1991. gadā. Ja šodien šī kultūras augstskola ir ieguvusi augstu prestižu Eiropā, tad tikai ar profesora Pētera Laķa un viņa līdzgaitnieku pūlēm. Viņš zināja savu ceļu, zināja savas dzīves virzīnu. Viņš ir vairāku filozofisku eseju autors. Grāmatā „Gara vienlībieša” Laķis gandrīz dzejiski tēlainā formā izteicis savu un varbūt daudzu savu laikabiedru dzīves centra jēgu un būtību: „Es stāvu ceļā galā. Viens, bet ne vinentulis. Aizgājušos un nākamajos citos. Cerībā dzimušos un cerībā mirušajos. Un šodienā zūdošajos. Dzest vien kaila dvēsele. Celiš ir atstājis mani. Un es eju.”

Pēterim Laķim veltīta zinātniskajā konferencē no viņa bijušajiem tautfrontinieku cīņu biedriem piedalījās tikai Jānis Škapars. Viņa referātā par Trešo atmodu un kultūru tajā gan vairāk bija runas par pašu un nedaudz par Laķi. Bet

tādi jau mēs esam šodien. Mums tik ļoti patīk sildīties un gozēties pie pašu kurtās uguntiņas. Tas bieži arī ir mūsu dzīves centriņš.

26. oktobra vakarā Lielajā gildē uzstājās **Liepājas simfoniskais orkestris** savā mākslinieciskā vadītāja Aivara Lakstīgalas vadībā. Liepājniesi šoreiz bija atveduši pārsteidzoši novātorisku programmu: Džona Keidža *Twenty-Three-23* – divdesmit trim orķestra instrumentiem, Ērika Ešenvalda agrāk sacerēto un atskanoto klarnetes koncertu „**Arktikas nakts vizijas**” orķestrim un elektronikai. Divi Latvijā nezināmi darbi. Keidžs vispār pirmo reizi reāli atskanots, jo šī gada koncertos visas norises darbojās ap Keidžu. Katrs centās vairāk vai mazāk tuvināties amerikāņu ģenīlā mūzikā mūzikas izpratnei. Šoreiz darbs bija autentisks, viens no komponista pēdējo gadu opusiem. Neparastaits darba nosaukums skaidrojams pavisam vienkārši – katrs no 23 mūzikiem spēlē savu „ipašo” partiju, kurā komponists devis konkretas skaņas un precīzu chronometrisko laiku, kad sākt, kad beigt. Skaņas

dzimst klusumā, pieaug skaļumā, klājas cita uz citu un atkal izdzīiest klusumā. Skanu likteņi te atgādina cilvēka esību – mēs dzimstam, esam, darbojamies šajā laiktelpā un aizejam klusumā. Aizejam katrs uz savu Centru. Skaņdarbs prasa zināmu klausītāju gatavību ieklausīties šajās skaņās un klusumā, meklēt tajos savu emociju kustību, iesaistīt savu atmiņu, pieredzi. Te nav psicholoģisku spekulāciju relaksācijas virzienā, ko tik bieži izmanto mūsdienu mūzikā. Te drīzāk komponists vēlas aktivizēt mūsu garīgo pasaulli. Labāk mazs klicks nekā liels *bums!* Tā teicis kāds slavens režīmists.

Pretēji Keidža mentālismam Ērika Ešenvalda 90. gadu skāndarbs „Arktikas nakts vizijas” atstāja drīzāk ārišķigu iespāidu, nedaudz no citām mūzikām dzirdētas aluzījas. Joprojām meklējošs, bet ar savu personības zīmi ieziņmētais Klarnetes koncerts Inta Dāldeņa atskanojumā izskanēja precīzi un kopumā niansēti. Ziemeļu nakts gaismu spēles – auksas un skaistas atstaroja ziemelblāzmas krāsas, to dažādās pārejas. Taču dvēseli nesildīja. Šķiet, pirmsais talantīgā latviešu komponista darbs, kurā prāta rotaļas

nespēj iekustināt emocijas. Varbūt šis darbs bija kā rokas iemēģināšana ciemiem uzdevumiem? Lai tā būtu!

Taču vēl kāda problēma, kļaušoties šī jaukā latviešu autora mūzikai. Te var atrast daudz ko – sākot ar Vecās Derības Jāzepu, līdz albānu veco sievu folklorai, no dažādu temu pārcilāšanas. Liekas, autors steidzas, lai kaut ko nenokavētu, bet brižiem pie-trūkst laika pārdomām, uzzināto iepazīt pamātīgāk. Ražigumu sāk nomainīt dažkārt paverīsums. Tas bija jau arī koncertā. Turklat man neizprotama Ešenvalda apzinātā vairišanās no savas tautas mūzikālajām garamantām. Latvisko viņa darbos saklausīt grūti. Vai tā būtu Latvijas baptistu Baznīcas oficiālā nostāja, kas nosaka jaunā komponista personības izveidi? Vai autoram tā būtu jāpienem par normu?

Varbūt tagad, dzivojot un strādājot Anglijā, viņš dzīvāk un spēcīgāk sadzīrdēs savas zemes balsis, savu senču mēmos saucienus tautas dziesmās un tautas tradīcijās. Novēlu komponistam meklēt savu dzegunes balsi, dzīvojot āpus dzimtenes. Gundaram Po-nem tas bija tik svarīgi...

Pauls Dambis

Legionāru apmeklējumi Latvijas Valsts svētku dienās

Daugavas Vanagiem Latvijā ir gadiem ilga tradīcija apmeklēt legionārus starp Lāčplēša dienu un Latvijas neatkarības proklamēšanas dienu. Rīgā dzīvo 30 legionāri, un viņi visi tiek apmeklēti šajā nedēļā.

Apmeklējumus organizē nodalā vanadzes. E. Laumaņa nodalās vanadzes, piemēram, sagādāja sainīšus mazai dāvanai tikšanās reizē. Šogad sainīšiem līdz bija arī aplolsne ar Ls 50 – nauda, ko ziedoja DV biedri Floridā, St. Pēterburgas nodaļa. Šai legionāru aprūpes vizītē piedalījās DVL biedri Andris Staklis (DV CV kasieris), Genovefa Pundure (nodalās vanadžu priekšniece), un Guna Kļaviņa (nodalās kasiere).

Apmācies novembra rīts bez ziemas aukstuma. Pirmo apmeklējam legionāru Induli Madri, kam ir 90 braši gadi. Dzīvesbiedre jau aizsaulē; viņš dzīvo kopā ar dēlu. Daudzus gadus Indulis apkopa Slokas ielas 122 namus – laboja logus, durvis un jebko citu, kas prasījās pēc labošanas. Vēl šogad viņš katru nedēļu ierodas Slokas ielā palidzēt sakopšanā. Nododam cienastu ar aploksnī. Saņemam sveicienus un pateicību DV biedriem pasaules tālēs.

Nākamā piestāja pie dakteres Elzas Preimātes. Latvijas brīvības laiku atsākot, daktere daudzus gadus rūpējās par legionāru veselību, bet tagad viņai pašai ir 92 gadi - un nespēks neļauj celties. Viņa ir priečīga, mūs redzot; sūta laba vēlējumus visiem Daugavas Vanagiem un priecājas par cienastu un aploksnī. Lūdz palidzību higienas priekšmetu iegādei – vecuma dienu nepieciešamība...

Trešā piestāja: legionārs Antons Abrickis Āgenskalna turgus apkaimē. Dzīvoklis koka mājā, kas būvēta starpkaru brivvalsts

Andris Staklis, Genovefa Pundure, Indulis Madre, Guna Kļaviņa

Guna Kļaviņa, Elza Preimāte, Genovefa Pundure

laikā. Vecais vīrs stāsta par Volchovas purva kaujām, kur viņu nosūtīja 19 gadu vecumā. 1944. gadā viņš arī bija ierindā un Kurzemes cietokšņa ciņās. Jauņības fotografijā Antons izskatās ļoti stalts; esot bijis meiteņu visai iecienīts. Priečājas par cie-

nastu un aploksnī.
Ceturta piestāja: legionārs Vaclavs Nerugals. Pie dzīvokļa klauvējam labu laiku, līdz durvis atver legionāra kundze. Vienmēr būdams darbīgs un izpalidzīgs, kundze stāsta, Vancavīns (94 gadi!) aizbraucis sakopt

Andris Staklis, Genovefa Pundure, Jānis Fogelmanis, Guna Kļaviņa, Fogelman's daughter

Genovefa Pundure, Antons Abrickis, Guna Kļaviņa

plkv. E. Laumaņa kapu. Būšot atpakaļ pēc trim stundām. Pateicīties par viņa gādību, apkopot Latvijas varoņa kapus. Atstājam cienastu un aploksnī.

Piekta piestāja: legionārs Jānis Fogelmanis. Abi ar kundzi dzīvo paši savā mājā. Mūs sagai-

da jau uzklāts galds ar kafiju, pīrāgiem. Pats legionārs sveic mūs pie durvīm kopā ar kundzi un meitu un aicina pie galda. Pēc pārrunām par DV un Latvijas nākotni atsveicināmies, atstājot cienastu un aploksnī.

Andris Staklis

PĒDAS, KO ATSTĀJAM

Nedēļā starp Lāčplēša dienu un Latvijas Valsts svētkiem Latvijas Kara mūzejā notika Gunta Kalmes grāmatas „Pēdas” atvēršanas svētki. Šī ir jau trešā mācītāja Kalmes grāmata, un pirmā – „Jums, izsūtītie, legionāri, nevienaldzīgie, - paldies” jau kļuvusi par bibliografisku retumu. Grāmatu „Pēdas” autors nosaucis „Mācītāja pārdomas par savas tautas vēsturi”.

Grāmatas atvēršanas svētkus ievada Latvijas evaņģeliski luteriskās Baznīcas archibīskapa Jāņa Vanaga lūgšana. Tad vārds tiek dots autoram. „Šo grāmatu rakstīju tāpēc, ka nevarēju nerakstīt. Ne jau es esmu to sarakstījis, bet gan visi tie cilvēki, kas man kaut ko ir stāstījuši. Es tikai pie-rakstīju, izteicu savas domas,” sa-ka autors. Guntis Kalme uzsver – mūsu tautas vēsture ir ne tikai okupāciju, ciešanu un pazemojumu vēsture, bet arī brīvības alklu, pretestības un uzvaru vēsture. „Tikai ap 200 tautām pasau-lē ir sava valsts, un mēs esam to starpā. Tāpēc nedrīkstam to zau-dēt, lāut atņemt vai izkrāpt. Ir jāmobilizē visi garīgie resursi. Un

baznīcīai ir jākļūst par tautas sirdsapziņu.”

Guntis Kalme saka paldies visiem, kuŗi kopā ar viņu strādājuši ar grāmatu, pirmām kārtām zi-nātniskajam redaktoram Heinricham Strodam, kas grāmatas iznākšanu nesagaidīja, tāpēc pirmo grāmatu autors pasniedz viņa dzīvesbiedrei. Paldies G. Kalme saka grāmatas redaktorei Livetai Sprūdei un māksliniekam Aigaram Spāgim, konsultantam Ritvaram Jansonam. Grāmatas autori sveic Jānis Rožkalns, apsvei-kuma vēstuli atsūtījis Bruno Jau-našs – cilvēks, kurš 1963. gadā Radiotornī uzvilkis Latvijas karogu, kas pār Rīgu plīvoja vairākas dienas. Runā G. Kalmes līdz-gaitnieki Sibirijas ekspedicijās – Dzintra Geka un Ilmārs Knaģis. Toreiz, dodoties izsūtīto atduzas vietu meklējumos, lai uzstādītu piemiņas zīmes, ekspedicijas dalībniekiem bija vajadzīgs mācītājs, un Guntis Kalme uz viņu ai-nājumu atsaucās nekavējoties.

Uz ekrāna – Dzintras Gekas filmu ainas. Ekspedicijas dalībnieki brien pa gaļu zāli, visapkārt sīc odi. Šeit savulaik aprakta

ekspedicijas dalībnieces izsūtī-jumā mirusī vecmāmiņa, un mazmeita viņai no Latvijas atvedusi krustu un sauju Latvijas ze-mes. Kapu iesvēti mācītājs G. Kalme. Ekspedicijas dalībnieki kāpj kalnā, kur apglabāti Vjatlagā mi-rušie. Mācītājs Kalme ieskandina zvanu Šmita kalna pakājē Norišķā, kur aprakti simtiem padomju varas upuru, arī latvieši. „Tolaik šie cilvēki tika tikai ap-rakti, ar cieņu viņi tiek apglabāti tikai tagad,” saka mācītājs. Drū-majā Jeņisejas krastā paliek kapu kopīnas ar krustu un sarkanbal-sarkanu karodziņu...

Kopā ar autoru gandarīti par paveikto ir viņa tuvākie cilvēki – tēvs, dzīvesbiedre un dēls. Sarī-kojuma nobeigumā runā Pāvils Brūvers, lūdzot Dieva svētību grāmatas celjam pie lasītājiem.

Pie autora dodas cilvēki ar zie-diem, lai teiktu paldies – par vaja-dīgu, patiesu grāmatu, par attieksmi pret savu tautu. Prātā paliek sirmas kundzes – bijušās izsūtītās teiktais: ”Mēs jums ti-cam. Jūs esat mūsu mācītājs.” Tā ir augstākā atzinība.

Elita Roze

Daugavas Vanagu un Vanadžu sveicieni karavīriem Afgānistānā

Jurim Augustam, viesojoties Latvijā, bieži bija jādomā par karavīriem gan šeit Latvijā, gan tālumā.

Gribējās sagādāt prieku arī Ziems vētkos. Tradicionālās zekes nederēja, jo Afgānistānā tās nevar izmantot. Pirms gada dzima ideja par piparkūku sūti-šanu, un šogad tā turpinās. Sazi-noties ar Guntu Mūrnieci, Rai-monda Graubas palīdzi, noskaid-rojām, ka karavīru Afgānistānā uz Ziems vētkiem būs tikai trīs-desmit, bet izkaisīti pa dažādām vietām. Tā radās ideja sagatavot pārsteigumu karavīriem – līdz ar tradicionālajām piparkūkām ielikt paciņas arī stipriem viriem ko vairāk piemērotu – kiploku grauzdinpus. Paldies maizes ceptuves „Lāči” īpašniekam Normundam Skaugim, kas šos gardumus

dāvāja par pašizmaksu.

Vanadžu vadītāja Gunta Reynolds aicināja vanadzes arī šogad atbalstīt akciju. Atsaucās visu zemu vanadzes. Diemžēl laika atkal bija maz, tomēr DV CV Pārstāvības darbinieces sagatavoja apsveikumus un glītī sasaņoja dāvanas. 30. oktobrī gādigu roku un atsaucīgu siržu sarūpētās paciņas tika nogādātas Aizsardzības ministrijā, no kurienes sāka tālo ceļu uz Afgānistānu, lai līdz Ziems vētkiem sasniegstu karavīrus.

Lai labi garšo, un atcerieties Daugavas Vanadzes un Vanagus, kuŗi saka paldies, ka cīnāties par Latviju.

Solvita Sekste,
Daugavas Vanagu CV
Pārstāvības Latvijā vadītāja

NOVADU ZINAS

Neparasta talismans

Vai esat dzirdējuši par *Eko Mako* un kur tas atrodas? Ar ko tas nodarbojas? Izrādās – tur gatavo īstas olu nūdeles. Un šī ražotne atrodas Latvijā, Amatas novada Drabešu pagastā. Tās īpašniece, ražotāja un menežere vienā personā ir **Linda Sīlīte**. Uzņēmīga jauna dāma, kas nūdeles gatavo jau vairākus gadus. Taču ēdusi tās kopš agras bērnības.

„Mana vecāmamma ir no Vācijas, kur nūdeles ir ļoti iecieņītās,” Linda stāsta. „Mūsu ģimenē tas ir pamatēdiens, ko var gatavot ar dažādām piedevām. Turklat – gards ēdiens.” Vecāsmātes gatavoto nūdelu recepti iemācījusies Lindas mamma, un vēlāk arī viņa to pārņemusi no mamma.

Starptautiskās praktiskās psicholoģijas augstskolas Cēsu filiālē Linda studējusi datoru dizainu. Parallēli studijām strādājusi reklāmas aģentūrā, kas bijusi laba prakse un stimuls, lai veidotu savu uzņēmējdarbību. Ipaši domāt par to sākusi, raktot bakalaura darbu. Domas saistījušas nūdeles.

„Kādreiz pat īsti nenovērtēju, cik tas ir vērtīgs produkts. Turklat – gards. Kāpēc gan to nepiedāvāt arī citiem? Tā abas ar mammu sākām gatavot nūdeles vairāk nekā tikai pašu vajadzībām. Protams, pēc Hannoverā

Foto no L. Sīlītes personiskā archīva

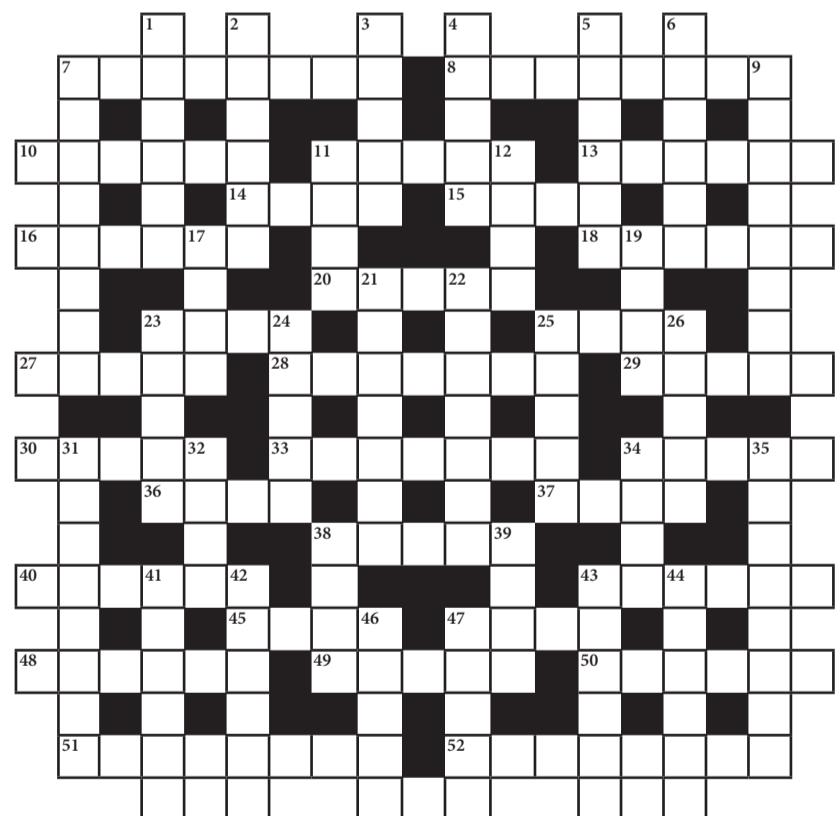
Linda Sīlīte

dzīvojošās vecāsmammas receptēm. Devām draugiem un paziņām novērtēt. Tā kā attsauksmes bija labas, pierēģis-trējāmies par mājražotājam. Saņēmušas draugu akceptu, sākām nūdeles pārdot. Sākumā draugu

un paziņu lokā, pēc tam aizvedām uz Straupes tirdziņu. Jau pirmajā reizē mūsu gliti iesaiņotās (un ar uzdrukātām etiķetēm uz paciņām) nūdeles gluži vai izķera. Līdz tam taču Latvijā neviens mājās gatavotas nūdeles

Krustvārdu mīkla

Sastādījis **Kārlis Pētersons**

Līmeniski. 7. Zinātne par orātoru mākslu. 8. Latviešu dzejnieks (1850-1879). 10. Triju vai vairāku dažāda augstuma skanu kopskaņa. 11. Sudrabu Edžus stāsta varonis. 13. Iegremdēties. 14. Neirstošas auduma malas. 15. Stāvoklis dažās sporta spēlēs. 16. Celtne mūzikāliem priekšnesumiem senajā Griekijā. 18. Kokvilnas audums ar spožu labo pusī. 20. Termins, ko lieto skandarbu numerācijai. 23. Stop! 25. Puspērtīki. 27. Zivs skeleta kauls. 28. Netikumīgi. 29. Rati Vidusāzijā. 30. Mērinstrumentu sastāvdaļa. 33.

Sprāgstviela. 34. Juridiska valsts iestāde. 36. Kalni Eiropā. 37. Vīrieša vārds (nov.). 38. Patiesas, neviltotas. 40. Burukuģi. 43. Pilseča Vācijas vidienē. 45. Darbarati. 47. Sievietes vārds. (dec.). 48. Zemnieka darbariķs. 49. Zodiaka zvaigznājs. 50. Parādes. 51. Spōžākā zvaigzne Skorpiona zvaigznāja. 52. Krustziežu dzimtas dārzeni.

Stateniski. 1. Ieraksts grāmatvedības grāmatā klūdaina ieraksta anullēšanai. 2. Užšuves formas tēriem. 3. Iestaigāti ceļi. 4. Novada centrs Vidzemē. 5. Sporta

spēle. 6. Stipri, nežēlīgi sist. 7. Zviedrijas parlaments. 9. Valsts Dienvidamerikā. 11. Romāna „Robinsons Krūzo” autors. 12. Tekis. 17. Diplomātisks akts. 19. Trauks maizes mīklas mīcišanai. 21. Pozitīvi lādēta elementārdaļiņa. 22. Valsts Rietumeiropā. 23. Mācību iestāde. 24. Vulkāniska sala Klusā okeana dienvidos. 25. Mugurkaulnieku asinsrades organs. 26. Staltbriedis. 31. Valsts galvaspilsēta Dienvidamerikā. 32. Sudrabbalts, plastisks metalls. 34. Donavas pieteika. 35. Gultas piederumi. 38. Latvijā saudzējami skuju kokai. 39. Ľoti veci. 41. Apdzīvota vieta Priekules novadā. 42. Latviešu komponists, diriģents (1890-1953). 43. Valsts galvaspilsēta Vidusamerikā. 44. Latviešu rakstnieks (1879-1945). 46. Aust. 47. No rīsiem gatavots alkoholisks dzēriens.

Krustvārdu mīklas (BL Nr. 45) atrisinājums

Līmeniski. 1. Polo. 3. Ūpis. 7. Lielvārde. 8. Tradicija. 9. Sīnode. 12. Stikls. 15. Sēde. 17. Liesmot. 18. Meteors. 20. Kalte. 22. Stienis. 24. Daugava. 26. Tatri. 27. Komisks. 28. Ielpot. 29. Dūksts. 32. Satikt. 34. Kopas. 35. Atbiras. 36. Respektēt. 37. Tāss. 38. Ēsma.

Stateniski. 1. Palete. 2. Lieka. 4. Pārtika. 5. Sienas. 6. Svaine. 10. Iejet. 11. Dūmenis. 13. Krona. 14. Susla. 15. Stāsts. 16. Dikot. 18. Mednis. 19. Trupe. 21. Laiks. 22. Sekls. 23. Iemīt. 25. Viola. 29. Debesis. 30. Kur. 31. Tasītes. 33. Taurēt. 34. Kautra.

nebijā piedāvājis! Jā, restorānos savām vajadzībām gatavoja, bet tirdzniecībā tādas nūdeles nepirkst nevarēja. Cilvēki, protams, par iespēju nopirkst šādu produktu bija priecīgi. Gatavojot nūdeles, izmantojam Latvijā ražotus miltus, nepievienojam nekādas E-vielas. Viss – kvalitatīvs.”

Mājražotāju gatavoto produkciju dzīrkst pārdot tikai tirgū, bet ne veikalos. Tāpēc Amatā (Linda tagad tur arī dzīvo) jaundibinātajam uzņēmumam *Eko Mako* iekārtoja telpas. Starp citu, līdz tam Linda ar mammu Irmu nūdeles bija gatavojušas savā dzīvoklī. Nūdeles joprojām ražo tikai divi cilvēki – Linda ar palīgu (mamma pašlaik ir Vācijā pie savas mammas). Lindas uzņēmuma nūdeles tagad var nopirkst daudzviet Latvijā – lielveikalos, *Rimi* nodaļas „Klēts”, Ekovirtuve Rīgā, Rūpniecības ielā 11, „Tirgus galerijā” Rīgā, Stabu ielā 61, vēl citur. Arī tirdziņos. No Lindas ražotām nūdelēm gatavotus ēdienus var nobaudīt dažos restorānos, piemēram, „Burga bārā” Rīgā, Dzir-

navu ielā 36, un „Kūkotavā” – Tērbatas ielā 10/12. Arī Siguldā, Cēsīs, Valmierā un Straupē.

Linda par nūdelēm un dažādām mērcēm, kas der tām klāt, stāsta tik daudz un „garšīgi”, ka nevielas rodas jautājums, vai kartupeļus viņu ģimenē arī ēd. „Ēdam jau arī kartupeļus, taču pamatēdiens tomēr ir nūdeles. Ar dažādām piedevām – pēc garastāvokļa. Kad pie mums brauc ciemiņi, viņi nevēlas neko citu, tikai nūdeles. Veidojas gandrīz vai atkarība!”

Lindas gatavotās nūdeles ir vairāku veidu – smalkākas, rupjākas, rievotas. Tās ir tradicionālās. Taču ir arī ar spinātiem, ar baziliku, ar tomātiem, ar paprika...

20. oktobrī apritēja trīs gadi, kopš atvērta ražotne *Eko Mako*. Tās produkcija tagad ieguvusi daudz cienītāju. Pēc Hanoverā dzīvojošās Lindas vecāsmamas Emmas Vāgneres receptēm gatavotās nūdeles Lindai un viņas mammai Irmai ir gluži kā talismans. Neparasts un svētīgs.

Armīda Priedite

ZINAS ĪSUMĀ

Salaspīlī 21. novembrī darbu sāka Austrumeiropā vienīgā automatizētā lodēto siltummaiņu rūpnīca, kuļas ražojuši būsmols *Alfa Nordic Technologies*. Siltummaiņi ir galvenā sastāvdaļa ēku apkures un karstā ūdens sagatavošanas sistēmās. Rūpnīcas būvniecībā ieguldīti 7 miljoni latu. Financējumu piešķīra Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (LIAA) un banka „Citadele”.

Talsos 23. novembrī, klātesot Ceļu satiksmes drošības direkcijas (CSDD) direktoram Andrim Lukstiņam un Talsu novada domes priekšsēdim Miervaldim Krotovam, oficiāli tika atklāta jauna CSDD nodaļas ēka, kas ir modernākā Latvijā. Šeit klientiem vienuviet būs pieejama transportlidzēkļu reģistrācija, vadītāja kvalifikācija un techniskā apskate.

Kuldīgas novada mūzejs sadarbībā ar mūzeju „Ebreji Latvijā” un Latvijas ebreju kopienu rīkoja zinātnisko konferenci „Ebreju kopienas Kurzemes pilsētās”, lai labāk iepazītu un izprastu latviešu un ebreju kultūru savstarpējo mijiedarbību Kurzemē.

Daugavpils 3. vidusskola sadarbībā ar Latvijas Sabiedrības integrācijas fondu no š.g. decembra līdz 2013. gada aprīlim rīko latviešu valodas bezmaksas kursus strādājošiem nacionālo minoritāšu pārstāvjiem.

Baltijas Starptautiskai akadēmijai (BSA) šoruden aprit 20 gadi. Tā ir lielākā privātā augstskola Latvijā vairāk nekā ar 4500 studentiem, tostarp 400 no 20 Eiropas un pasaules valstīm, kuri studē Rīgā un akadēmijas reģionālajās filiālēs Liepājā, Ventspili, Jelgavā, Smiltenē, Rēzeknē, Daugavpili un Jēkabpili.

Ogres Biznesa un innovāciju centrs 7. decembrī TC „Ogres Prestižs” rīko „Ogres novada Uzņēmēju dienu 2012”, kurā paredzēts apbalvot veiksmīgākos un visvairāk iecienītos novada uzņēmumu un firmu vadītājus.

Ludzas pilsētas galvenajā bibliotēkā apskatāma Latvijas Kultūras akadēmijas Rīgas Kino muzeja veidotā izstāde „Herca Franka kods”. Latvijas dokumentālā kino režisors Hercs Franks šogad kļuvis par Ludzas novada Goda pilsoni. Viņa vizītkarte ir filma „Vecāks par 10 minūtēm” (1978., operātors Juris Podnieks), kas ieklauta pasaules dokumentālo filmu šedevru sarakstā, Latvijas Kultūras kanonā un ir kļuvusi par chrestomatu filmu studentiem.

Kokneses novada Bebru pamatskola arī šajā mācību gadā iesaistījusies Eiropas Komisijas financētajās programmās “Skolas piens” un “Skolas auglis”. Augļus un dārzeņus skolai piegādā kooperātīvā sabiedrība “Mūsmāju dārzeni”, pienu – uzņēmums “Preiļu siers”.

Jaunjelgavas novada Mazzalves pamatskolā ar digitālām ierīcēm aprīkots ar matēmatikas kabinets. Šāds aprīkojums ir arī dabaszīnu un literātūras kabinētā. Matēmatikas kabinētā ir arī interaktīvā tāfele, kas iegādāta par pašvaldību līdzekļiem.

Arī viesnīca “Vecgulbenes muiža” ir starp akcijas “Latviešu valodai draudzīga vide” uzvarētājiem. Viesnīca saņēma valodas centra Atzinības rakstu “Latviešu valodai draudzīga vide 2012”. Akcijas mērķis ir apzināt, izvērtēt un apbalvot apkalpojošās jomas uzņēmumus, kuros vispilnīgāk ievēro Valsts valodas likuma prasības.

Bauskas pils mūzejā notika starptautiska konference “Kurzemes hercogistes 450 gadi un Bauskas pils atdzīšana”. Konferencē ar ziņojumiem piedalījās Bauskas pils restaurācijā iesaistītie latviešu un čehu speciālisti.

Īsziņas sagatavojuši **Valija Berkina** un **Māra Linde**

Laiks pasūtināt Brīvo Latviju!

Jūsu abonements ir svarīgs, lai mūsu laikraksts arī turpmāk pastāvētu un paustu objektīvu un vispusīgu informāciju! Pasūtiniet *BL* saviem radiem un draugiem Latvijā, savai dzimtajai skolai, bibliotēkai! Uzdāviniet abonementu sirmajiem leģionāriem, kujiem tik ļoti vajadzīgs sarunbiedrs!

1 gada abonementa cena, pasūtinot avīzi Latvijā, – Ls 34,-. Samaksā jāveic, naudu ieskaitot SEB banka, konta nr. LV80UNLA0050016243516 ar norādi „*BL* abonements”.

Pasūtināt *BL* varat arī Rīgas redakcijā Ausekļa ielā 14-2, Rīgā LV-1010, tālr. +371 67326761, e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv
Par pasūtināšanas cenām un kārtību mītnes zemēs sk. avīzes pasītē

BL MAN PAŠAM

Lūdzu piesūtīt laikrakstu *Brīvā Latvija*

no _____ līdz _____

(uz ____ mēnešiem) pēc šādas adreses:

Tālrunis: _____

e-pasts: _____

Kuponu, lūdzu, sūtiet uz redakciju vai savam mītnes zemes pārstāvam!

BL MANAM DRAUGAM

Lūdzu piesūtīt laikrakstu *Brīvā Latvija*

no _____ līdz _____

(uz ____ mēnešiem) pēc šādas adreses:

Tālrunis: _____

e-pasts: _____

Kuponu, lūdzu, sūtiet uz redakciju vai savam mītnes zemes pārstāvam!

ZIEMSVĒTKU TIRDZINĀŠ Stokholmā

Zviedrijas Latviešu apvienība aicina uz gadskārtējo svētku tirdziņu svētdien, š. g. **16. decembrī**, no plkst. 12.30 līdz 16.00, Wallingatan 34, 5 tr. (durvju kods 8591), Stokholmā.

Varēs iegādāties tajā pašā rītā no Latvijas atvestus labumus, piem., rupjo un saldkābo maizi, skābētus kāpostus, desīņas, šprotes, sieru, zirņus, saldumus un daudz ko citu.

Visi mīļi gaidīti - ZLA valde

„Straumēni”

DVF lauku īpašuma „Straumēni” saimniecība aicina tauziešus padomāt par pastāvīgu dzīvošanu vai īsu atpūtu šai skaistajā vietā. Naktsmītnes ceinas, ieskaitot brokastis, sākot no £20 vienai personai. Ilgāka dzīvošana no £100 līdz £160 nedēļā, pilna pansija pieejama

par papildu cenu. Lai gan „Straumēni” nav vairs aprūpes nama tiesību, bet ir *Sheltered Housing* statuss, iemītnieki vajadzīgo sociālo un medicīnisko palidzību var saņemt no pašvaldības. Sīkākai informācijai par iespējām lūdzam sazināties ar Juri Krievu, zvanot 01788 524128.

Izlasiet uzmanīgi!

2012. gada 27. un 28. oktobrī Rīgā notikušajā *Brīvās Latvijas* izdevēju kopas (BLIK) sēdē tika konstatēts, ka, vairāk nekā divus gadus nemainot abonementu maksu, šogad tā būs jāpacel, lai sekmīgi izpildītos laikraksta budžets. Sēde tomēr nolēma maksu pacelt minimāli, par zemāko iespējamo summu. Jaunā

abonementu maksa būs šāda: (sk. tabulu).

Sēru sludinājumi – 45 mārciņas.

Latvijas abonementu maksa paliks nemainīta - 34 lati.

Abonējot *BL* uz Latviju no Anglijas – 40 mārciņas.

Vācijā	143 eiro gadā	75 pusgadā
Zviedrijā	1240 kronas gadā	650 pusgadā
Lielbritanijā	120 mārciņas gadā	65 pusgadā

SIA „MADONAS POLIGRĀFISTS”

ir pazīstama kā viena no senākajām tipografijām Vidzemē. Šodien esam kļuvuši par modernu plaša profila tipografiju – drukājam avīzes, veidlapas, brošūras, kalendārus. Pēdējos gados īpašu uzmanību pievēršam grāmatu ražošanai gan cietajos vākos, gan termolīmētām grāmatām mīkstajos vākos.

Tipografija nodrošina ar darbu Madonas pilsētas un tās rajona 70 iedzīvotājus. Mūsu galvenā prioritāte ir izpildīt to, kas apsolīts klientam.

Esam gandarīti, ka varam sadarboties arī ar laikraksta „*Brīvā Latvija*” redakciju!

Gaidīsim pasūtinājumus arī no Jums!

Mūsu adrese: Saieta laukums 2a, Madona, LV-4801, Tālr. +371 64822742

e-pasts: pasutijumi@madpol.lv

Rīgas klientu birojs: K. Valdemāra iela 106/108, Riga, LV-1013, Tālr. +371 67315026

e-pasts: madpolriga@madpol.lv

Brīvā Latvija reklāmas cenas Latvijā

Cena - Ls 0,80 par cm²
ierāmējumā
Atlaides par reklāmas publicēšanas biežumu:

- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, - 15 % no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, - 20 % no parastās cenas.
- **PRIVĀTSLŪDINĀJUMIEM:** LS 0,40 par 1 cm²
ierāmējumā.
- **SĒRU SLUDINĀJUMS:** LS 35,-
Pasta adrese:
Ausekļa iela 14 - 2
Rīga, LV - 1010
Tālrunis + 371 67326761
Tālrakstis +371 67326784
Darba laiks:
Pirmsdien – 9-17
Otrdien – 9-17
Piektdien – 9-15

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.
Izdevēji: *Brīvās Latvijas* izdevēju kopa (BLIK)

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija – Ausekļa iela 14-2,
Rīga, LV-1010
Tālr. (redakcija) +371 67326761, +371 29439423,
Tālraksts: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

Administrācija: Sarmīte Janovskis "Straumeņi", Cathorpe Manor, Cathorpe, Leics. LE17 6DF, England. Tālr. 01788823438, faks 01788822441. Kārti visas sēru un citu sludinājumu maksas; pieņem rietumu abonementus, izņemot Vācijas un Zviedrijas.

Parstāvniecība Anglijā:
Dz.Purmale, 34 Brook Road, Leicester LE5 2HE.
Tālr. 01162431322, faks 01162433312.
e-pasts: dzidra.purmale@talktalk.net

Abonamenta maksa, sākot ar 2010. gada 1. jūliju:
Lielbritanijā: 6 mēneši GBP 65; 12 mēnešiem GBP 120. Samaksu ar čeku, PO vai naudā (ierakstīta sūtīt laikraksta administrācijai (adresi sk. augšā), uz vārdu Brīvā Latvija. Maksājot Lielbritanijā par Latvijas gada abonementu GBP 40

Zviedrijā: 6 mēneši Kr 650,-; 12 mēneši Kr 1240,-. NAUDAS PĀRVEDUMI: LETTERNAS RIKSFÖRBUND I SVERIGE/BRĪVĀ LATVIJA (Wallingatan 34, 5 tr, S-111 24, Stockholm, Plusgiro 11 47 46 - 1). Tālr. : +46 8214425. Administrācija: Viņa Freiman, e-pasts: freimanis@yahoo.se, tālr. +46 8808815

Naudas pārvedumi Vācijā: 12 mēn. – 143 eiro; 6 mēn. – 75 eiro; 3 mēn. – 40 eiro; BL konts Lettis -che Gemeinschaft, Salzmannstr. 152, 48159 Münster. Postbank Hamburg, BLZ 200 100 20, konts 271 751 204. Adrese abonēšanas jautājumiem: Ivars Vētra, Mittelstr. 3, D-35415 Pohlheim, tālr. +49 6004 2801, e-pasts: ivetra@web.de. Cita informācija Nils Ebdens, Lettische Gemeinschaft in Deutschland e. V., Frankfurter Str. 54, D-35440 Linden, tālr. +49 6403 940933, e-pasts: info@lk-v.de

Citās Eiropas zemēs: 6 mēnešiem 70 eiro; 12 mēnešiem 130 eiro. Naudas pārvedumi ar čeku uz Brīvā Latviju (adrese kā augšā).

ASV un pārējās pasaules valstis 6 mēnešiem USD 90,-, 12 mēnešiem USD 170,-.

Latvijā: 6 mēnešiem Ls 20, 12 mēnešiem Ls 34.

Latviešu organizāciju un privātie sludinājumi maksā £3 par 10 mm augstā vienlējīgā platuma aizņēmumi telpu. Sēru sludinājumi (10,6 cm x 7 cm) £45. Zviedrijā – 500 kr.

Komerciālie sludinājumi £6 par 1 slejas cm.

Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāliem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā ari redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešams iepriekšēji vienošanās. Par publīkācijas minēto faktu precīzitāti atbilst autors.

BRĪVĀ LATVIJA
Latvian Weekly Newspaper
published by the Latvian Publishers Association,
Ausekļa iela 14-2, Riga, LV-1010, Latvia.

Iespēsts: SIA Madonas Poligrafists

SPORTS SPORTS

Jāuzmanās no Rommela...

Pasaules kausa izcīnā trešā posma sacensībās skeletonā olimpiskajā Vistleras trasē Kanadā Martins un Tomass Dukuri ierindojās attiecīgi otrā un trešajā vietā. Pirmajā braucienā Martins sasniedza labāko laiku, kā arī nodemonstrēja labāko startu, par 0,08 sekundēm apsteidzot Vācijas sportistu Franku Rommelu. Savukārt Tomass ierindojās trešajā pozīcijā 0,28 sekundes aiz brāļa. Otrā braucienā Martins kļūdījās, summā par 0,21 sekundi zaudējot Rommelam, bet Tomass ierindojās trešajā pozīcijā 0,45 sekundes aiz Rommela.

Skeletona treneris Dainis Dukurs atzina, ka šajā sacensību posmā Rommelam kamanas slīdējušas labāk nekā viņa dēliem Martinam un Tomasam. Abi zaudējuši spēcīgajam sāncensim savu kļūdu pēc. Vācieši skeletonā braukšanā un techniskajā

attīstībā spēruši soli uz priekšu. Atraduši īsto materiālu slidām, uzlabojuši frēzējumu. Nākamajos posmos par to Latvijas speciālistiem jātiek skaidrībā.

Pasaules kausa kopvērtējumā pēc trim posmiem abi Latvijas skeletonisti ieņem pirmās divas vietas – Martins Dukurs ar 660 punktiem ir lideris, bet Tomass Dukurs ar 602 punktiem atrodas otrā pozīcijā.

Dāmu sacensībās Pasaules kausa izcīnās trešajā posmā Lelde Priedulēna ierindojās 20. vietā.

Trīs grūtākās trases aiz muguras

Latvijas bobsleja divnieku ekipāža Oskars Melbāržs un Daumants Dreīškens **Pasaules kausa** izcīnās trešajā posmā Vistleras trasē Kanadā ierindojās 14. pozīcijā. Pirmā brauciena startā Melbāržs/Dreīškens sasniedza ļoti augstvērtīgu rezultātu – 4,72 sekundes, tomēr braucienā

viņam neveicās, finišējot pēc 53,17 sekundēm, kas bija par 0,63 sekundēm lēnāk nekā liderim Stīvenam Holkombam no ASV. Otrā startā Latvijas bobslejisti bija nedaudz piešardzīgāki (4,74 sekundes), un arī šoreiz brauciens neizdevās ātrs. Finišā rezultāts bija 53,50 sekundes, bet divu braucienu summā Melbārža/Dreīškena rezultāts bija 1:46,67 minūtes.

Kopvērtējumā divnieku sacensībās Melbāržs pašlaik ar 464 punktiem dala sesto un septīto vietu.

Cetrinieku konkurenčē Latvijas sportista Oskara Melbārža pilotētā ekipāža ar stūmējiem Daumantu Dreīškenu, Intaru Dambi un Arvi Vilkastu ierindojās devītajā vietā. Melbāržs šī posma sacensībās ieguva pirmo pieredzi par bistamāko trasi pasaulei uzskaitītajā Vistlerā.

Trenera Sanda Prūša ieskatā trīs Ziemeļamerikas trases ir ļoti grūtas.

Sezonas grūtākais posms varētu būt pārvarēts. Labi, ka visi bobslejisti veseli atgriežas Eiropā un varēs turpināt sacensības.

*

Latvijas jaunā bobsleja pilota Oskara Ķibermaņa ekipāža izcīnīja devīto un 14.vietu Vinterbergas trasē **Eiropas kausa** izcīnās otrā posma sacensībās. Šoreiz tika mainīts sacensību formāts, un katrs brauciens bija atsevišķas sacensības.

Kivleniekam atspēriens

turpmākajam no septītās vietas

Pirms Pasaules kausa izcīnās kāmaniņu sportā notiek **Nāciju kausa** sacensības, kurās sportisti sadala 17 ceļazīmes uz Pasaules kausa posmiem. Par sezonas pirmo Nāciju kausa sacensību uzvarētāju kļuva Latvijas kamanīju braucējs **Inārs Kivlenieks**. Turpinājumā Pasaules kausa izcīnās pirmajā posmā viņš

Inārs Kivlenieks

izcīnīja augsto septīto vietu. Citi Latvijas pārstāvji startēja mazāk sekmiņi. Mārtiņš Rubenis ieņēma 17., Kristaps Mauriņš - 31. vietu.

Cīņā par godalgotajām vietām atkal dominēja vācieši: viņi izcīnīja septīnas no deviņām godalgām, kā arī uzvarēja stafetē.

Divnieku sacensībās Vankuveras Olimpisko spēļu sudraba medaļnieki brāļi Andris un Juris Šicis izcīnīja devīto vietu.

Otra Latvijas ekipāža Oskars Gudramovičs/Pēteris Kalniņš divu braucienu summā ieņēma 14. vietu.

P. Karlsons

PAZINĀJUMI

ANGLIJA

Ziemsvētku koncersts Lesterā 9. decembrī plkst. 14 (Igaunu kluba telpās, 366 Fosse Road North, Leicester, LE35RS). Viesosies folk grupa „Austrumkalns” no Londonas, Lesteras tautudeju grupa „Dzirksts”, akordeonists Edgars Čužinskis, Latviešu skolīnas „Kabata” audzēknji u.c. mākslinieki.

Darbīsies Ziemsvētku tirdziņš! Piparkūku dekorēšanas darbnīca! Iespēja iegādāties un pagatavot rotas ar mākslinieci Sandiju Gurinu. Rotaļas ar rūķiem Cukuriņu un Podziņu. Ziemsvētku pacīņas pieteikt: kab.tālr. 07425867969 līdz 7. decembrim. Ieeja pieaugušajiem £ 4, bēriem £ 2,50

Ziemsvētku eglite ar svētbrīdi Halifaksā, 8 Lord Str., HX1 5AE, DVF namā, svētdien, 16. decembrī, plkst. 14. Loterija un kafijas galds Daugavas Vanagu un vanadžu izkārtojumā. Visi mīļi aicināti.

„Straumēnos” – Ziemsvētku tirdziņš notiks svētdien, 2. decembrī, plkst. 10.30 - 12.30. Loterija, piparkūkas, kafijas galds un citi gārdumi. Lasītāji varēs nokārtot *Brīvās Latvijas* abonementus nākamam gadam. Lūdzu ievērot jaunās cenas!

DVF Notinghamas nodaļas vanadžu kopas izkārtojumā **Ziemsvētku saiets un mielasts** (skābi kāposti ar desīnām + gardumiem). Lūgums ļemt līdzi dāvanu, nepārsniedzot - £6. PAŠAPDĀVINĀŠĀNĀS £4.00 vērtībā - notiks nodaļas namā, 1a Standhill Road, Carlton, Nottingham, NG4 1JL, **trešdien, 12. decembrī**, plkst. 18. Lūdzu iepriekš pieteikties pie klubā pārziņa Ēvalda Frīšvalda (tālr. 0115 987 8599) līdz š.g. 7. decembrim. Visi, lielie un mazie, būsīt mīļi gaidīti!

DVF Londonas nodaļas vanadžu kopa aicina uz Ziemsvētku tirdziņu sestdien, 1. decembrī, DVF namā, 72 Queensborough Terrace, London W2, no plkst. 11 līdz 16. Tirdziņu atklās Latvijas vēstniecības otrā sekretāre Ieva Jērgensone. Pārdošanā būs mantas plašā izvēlē, kafijas galds un loterija. Mājas saimniece gatavos pusdienās skābus kāpostus ar desīnām. Visi būs sirsnīgi gaidīti.

DIEVKALPOJUMI

LIDSAS DRAUDZE, māc. G. Putce

Lidsā, 9 Alma Rd., LS6 2AH, Sv. Lūkas baznīcā, pirmadien, 24. decembrī, plkst. 14 Ziemsvētku vakara dievkalpojums.

MANČESTERAS DRAUDZE, māc. G. Putce

Mančesterā, Stretford, M32 8FE, Martin-Luther-Kirche, 9 Park Road, svētdien, 9. decembrī, plkst. 13.30 Adventa dievkalpojums ar dievgaldu.

Voringtonā, WAI IXG, Market Gate, Holy Trinity Church, svētdien, 9. decembrī, plkst. 20 Adventa dievkalpojums ar dievgaldu. Svētdien, 6. janvāri, plkst. 20 Zvaigznes dienas dievkalpojums ar dievgaldu.

ZIEMĒLANGLIJAS-BRADFORDAS DRAUDZE, māc. G. Putce

Bradfordā, 29 Great Horton Rd., BD7 1AA, Vācu baznīcā, pirmadien, 24. decembrī, plkst. 18 Ziemsvētku vakara dievkalpojums.

VIDUSANGLIJAS DRAUDZE, māc. V. Vāvere

Lesterā, Igaunu namā, 366 Fosse Road North, Leicester, LE3 5RS, sestdien, 24. decembrī, plkst. 16 Ziemsvētku dievkalpojums ar dievgaldu.

„Mūsmājās”, Priory Hill, Wolsaston, Coventry, CV8 3ZF, trešdien, 26. decembrī, plkst. 12 Ziemsvētku dievkalpojums ar dievgaldu (apvienots ar Birminghama kopu).

AUSTRUMANGLIJAS DRAUDZE, māc. V. Vāvere

Mansfieldā, St.Peters's Church, Mansfield, NG18 1AP, sestdien, 1. decembrī, plkst. 11 Adventa dievkalpojums.

Derbijā, Ukraiņu namā, svētdien, 16. decembrī, plkst. 14 Ziemsvētku eglites vakars.

Notinghamā, Trinity Lutheran Church, 67 Homefield Road, Aspley, NG8 5GH, svētdien, 16. decembrī, plkst. 16.30 Adventa dievkalpojums ar dievgaldu. Pēc tam Ziemsvētku eglites vakars.

Bristolē, St. Bartholomew's Church, Maurice Road, BS6 5BZ sestdien, 1. decembrī, plkst. 16 (nevis 15) Adventa dievkalpojums ar dievgaldu. Pēc dievkalpojuma sadraudzības stunda tuvējā viesu namā Ziemsvētku noskaņā.

Svonsijā, St. Barnabas Church, Hawthorne Ave, Uplands, Swansea SA2 0LP, svētdien, 2. decembrī,

plkst. 16 Adventa dievkalpojums ar dievgaldu. Pēc dievkalpojuma sadraudzības brīdis. Lūdzu līdzi ļemt groziņus.

Gernsijā, The Town Church, St. Peter Port, GY1 1, sestdien, 15. decembrī, plkst. 16 Adventa dievkalpojums ar dievgaldu.

VĀCIAJĀ

DIEVKALPOJUMI

Diseldorfas draudzes Adventa/Ziemsvētku dievkalpojums notiks sestdien, 8. decembrī, plkst. 14 Stephanus-Kirche (kriptā), Wiesdorfer Str.21, Düsseldorf-Wersten. Berlīnes latviešu draudzes mācītājs Tālis Rēdmanis, pie ērģelēm Malika kundze.

Oldenburgā, Ohmstedesbaznīcas draudzes namā, Butjadinger Str. 59, 2. decembrī plkst. 11 Adventa dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze, pie ērģelēm Dr. A. Rosenbergs. Pēc dievkalpojuma kafijas galds.

Hanoverā, Markus baznīcas draudzes namā, Hohenzollernstr. 54, 9. decembrī plkst. 14 Adventa dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze, pie ērģelēm Liene Orinska. Pēc dievkalpojuma pārrunas pie kafijas galda.

Lībekā, Lorencā baznīcā, 15. decembrī plkst. 14 Ziemsvētku dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urzde, pie ērģelēm Liene Orinska. Pēc dievkalpojuma uzskatas.

Bekhofas latv. baznīcā (Am Beckhof 44), 16. decembrī plkst. 14.30 Ziemsvētku dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze. Pēc dievkalpojuma kafijas galds draudzes namā.

Minsterē, Svētā Jāņa kapellā (Bergstr. 38), 24. decembrī plkst. 14 Ziemsvētku dievkalpojums, kalpo diak. L. Urdze.

Minchenes latviešu luterānu draudze aicina uz Adventa dievkalpojumu svētdien, 9. decembrī, plkst. 15 Svētā Gara baznīcā, Heiliggeistkirche, Hugo Troendlē Str. 53, München-Moosach. Dievkalpojuma viesmācītājs būs prāvests Klāvs Bērziņš no Rīgas, liturgiju vadīs māc. Dr. Ilze Ķežbere. Pēc dievkalpojuma sadraudzības stunda tuvējā viesu namā Ziemsvētku noskaņā.

Štutgartē, Vecās Pils kapellā, Schlosskirche, Am Schillerplatz, svētdien, 2. decembrī, plkst. 15. Adventa dievkalpojums latviešu un vācu valodā. Piedalīsies Latviešu

skoliņa Eslingenā Ritas Ciemlejas vadībā, Valdis Bizuns (trompēte) Dmitrija Hotcenko pavadījumā, Ieva Sarja (flauta). Archibīskaps Elmārs Ernsts Rozītis. Sekos kafijas galds draudzes telpās un parallēli tam bērnu nodarbinās.

Etlingenā, Liebfrauenkirche, Lindenstr., svētdien, 9. decembrī, plkst. 13.30 Adventa dievkalpojums. Archibīskaps Elmārs E. Rozītis. Sekos kafijas galds draudzes telpās un parallēli tam bērnu nodarbinās.

Vircburgā, Deutschhauskirche, Am Schottenanger 2, sestdien, 8. decembrī, plkst. 13.00 Ziemsvētku sarīkojums ar pantīniem un mantiņām) "Folkpartiet" telpās! NEDRĒ KVARNBERGSGĀTĀN 7 (atrodas "Vāstra Nordstan"), Gēteborgā. Jauni biedri laipni aicināti. Valde. H. Vasks

DIEVKALPOJUMI

Norēpingas latviešu draudzes Adventa dievkalpojums ar Svētājiem Sakramentiem notiks svētdien, 9. decembrī, plkst. 13 Hedwigas baznīcā. Dienas mude: "Vai mums citu gaidit?" Mūzikāli priekšnesumi. Mācītāja Dr Normunda Kammergrauža homilia. Pēc dievkalpojuma svētku galds draudzes namā. Esiet aicināti un gaidīti!

Eskilstunas latviešu draudzes Adventa dievkalpojums notiks svētdien, 16. decembrī, plkst. 13 Sv. Andreas baznīcā (Eskilstuna, Vasavägen 42). "Es esmu jūs mīlējis," saka tas Kungs. (Mal. 1:2). Mūzikāli priekšnesumi. Pie ērģelēm Marta Vikmane. Visi mīļi aicināti un gaidīti! Pēc dievkalpojuma sadraudzība draudzes namā.

Mūžībā aizgājusi
mūsu DVF nodaļas vanadze

BRĀNISLAVA LIEPINĀ

</

Tatjana Slobodčikova

«Mäd tūlbizāiga um mäd rov kädstō!»

Mūsu nākotne ir mūsu tautas rokās! (lībiešu valodā)

Mazirbe Līvu svētku laikā kļūst par lībiešu kultūras galvaspilsētu, kur ikviens ir iespēja piedzīvot lībiešu kultūru tās daudzveidībā un krāšnajā amplitūdā. Šī gada svētku galvenais motīvs ir katru iedvesmot par lībiešu kultūru. Katram likt aizdomāties par savu nozīmīgumu lībiešu tautas nākotnes veidošanā un kultūras attīstībā. Atcerēties, ka viss ir mūsu pašu rokās, domās un sirdīs.

Saruna ar **kolcīnieci, lībieti Baibu Šuvčāni**, kuļa, pēc pašas vārdiem, tagad pirmām kārtām ir pensionāre. Tomēr dzīvē viņai bijis daudz lomu: „...strādāju gan dabas aizsardzības laboratorijā par zinātnisko līdzstrādnieci, gan Nacionālajā teātrī par trupas pārzini, pēdējā laikā organizācijā „Lībiešu krasts”, veidojot avīzi un gadagrāmatas. Bet, kopš esmu aizgājusi pensijā, daru, ko gribu, lasu ogas un grāmatas rakstu!” Baiba ir grāmatas „Senais lībiešu ciems Kolkā” autore, un aizvadītās vasaras nogalei Kolkas Tautas namā notika viņas sastādījuma „Lībiešu krasta stāsti” atvēršanas svētki.

„Kaut gan esmu dzimusi Rīgā, Lībiešu krastu saucu par savu dzimto pusi. Mana mamma Valda Šuvčāne pirms kāra bija spiesta pamest šo pusi, jo šeit nebija iespēju iegūt izglītību. Bet visas manas vasaras kopš agrīnas bērnības ir saistītas ar Kolkā – te dzīvoja mans vecais-tēvs ar vecomāti. Lidz ar to Kolka ir pati galvenā vieta manā dzīvē. Un dzīvoju es lieliski, jo esmu iemācījusies dzīvot tā, lai katru brīdi varētu priecāties par to, kas ir, un nebēdāties par to, kā nav. Uz pasauli jāskātās pozitīvi, jākustas, jājet uz priekšu.

Mana mamma Valda Šuvčāne, jau būdama pensijā, veica sava mūža grandiozākos darbus – uzrakstīja trīs nopietnas grāmatas, kuŗām izmantoja divdesmit gadu laikā savāktos datus, jo visu brīvo laiku veltīja lībiešu kultūrmantojuma izpētei un materiālu vākšanai. Pētīja archīvus, runājās ar cilvēkiem, sakopojot pēc iespējas vairāk nostāstu par šo krastu. Arī man bija iespēja viņai palīdzēt. Kopā strādājot, arī es ieguvu milzīgu bagāžu lībiskā kultūrmantojuma izpratnē, ar kuŗu tagad varu turpināt mammas darbu. Grāmatu rakstīšanai mamma pievērsās tikai pensijas gados, bet lībiskajā kultūrā viņa atgriezās 1972. gadā, kad tika nodibināts Rīgas lībiešu dziesmu ansamblis *Līvlist*, kas padomju gados bija lībiešu identitātes karognesējs. Tas arī kļuva par pirmo impulsu, kas deva apziņu, ka nevar ļaut visam aiziet pagātnē un aizmirstībā un jārod iespējas to saglabāt.”

2012. gadā Lībiešu krasta svētki notika 28. jūlijā. Bet katriem svētkiem ir sava simboliskā nozīme, piemēram, Latvijas Neatkarības dienu svinam 18. novembrī, Lāčplēša dienu – 11. novembrī, un katrs datums ir pamatots ar kādu konkrētu vēsturisku notikumu.

„1939. gada 6. augustā (mēneša pirmajā sestdienā) atklāja

Baiba Šuvčāne

šo skaisto Lībiešu Tautas namu Mazirbē, kas tika uzcelts ar Latvijas tautas un valsts atbalstu. Padomju laikos lībieši šo namu izmantoja minimāli, bet laimīgā kārtā tas noturējās un piedzīvoja „jaunos laikus”. Sākoties Atmodai, 1989. gadā daudzu cilvēku pūļu rezultātā izdevās nosvinēt Lībiešu Tautas nama atklāšanas piecdesmito gada dienu. Sie pirmie svētki bija īpaši tāpēc, ka ar lielām grūtībām tomēr izdevās panākt to cilvēku ierašanos, kuŗi agrāk nekad nebūtu varējuši atbraukt. No Zviedrijas, Somijas un citām valstīm sabrauca bijušie ciema iedzīvotāji, tie, kuŗi vairākus gadius nebija redzējuši savas dzimtās mājas. Tika pacelti Latvijas un to valstu karogi, kuŗu valoda pieredē pie somugru grupas, notika plaša zinātniskā konference un citi interesanti sarīkojumi. Svētku ietvaros tika arī nolemts Tautas nama jubilejas datumu pārvērst par ikgadējiem lībiešu svētkiem. Un nu vairāk nekā divdesmit gadus augusta pirmajā sestdienā Mazirbē notiek lībiešu svētki, un šai dienai tiešām ir simboliska nozīme.

Vai pēc cilvēka rakstura var pateikt, ka viņā rit lībiešu asinis?

„Diez vai,” domīgi atbild Baiba. „Tomēr dažas rakstura iežīmes noteikti piemīt visiem lībiešiem, proti, stūrgalvība, ie-cirtība, ātra daba...”

Lībiešu valodai jau kopš Latvijas valsts neatkarības iegūšanas ir piešķirts otras oficiālās pamatvalodas statuss. Tātad to var izmantot ielu un māju nosaukumos, arī dokumentos... Bet vairs jau nav šis valodas rūnātāju... Tādu cilvēku, kuŗi lībiešu valodu varētu saukt par savu dzimto valodu. Kanadā gan mīt 102 gadus veca kundze no Vaides (lībiešu: *Vaid* – ciems Dundagas novada Kolkas pagastā), no Bertholda dzimtas. Viņa joprojām pilnīgi pārzunga lībiešu valodu un spēj to aktivitātē.

Vēl ir neliela cilvēku grupiņa, kuŗi spēj sazināties sarunvalodas līmenī, un tas arī ir viss. Jau 19. gadsimta vidū, kad somu zinātnieks J. Šegrēns brauca pētīt lībiešu valodu, Vidzemes

jūt savu lībisko identitāti, radījis daudz lībiešu dziesmu, kas tautas apziņā iesaknojušās tieši kā tautasdzesmas.

Galvenais ir tas, ka abas kultūras, sadzīvojot gadsimtiem kopā, papildinājušas un bagatinājuša viena otru.

Mūsdienās tiek ieviestas jaunas tradīcijas. Tā, piemēram, lībiešu karogs pirmo reizi tika uzzvilkts 1923. gada 18. novembrī, un pēc vairākiem gadiem, jau sākoties jaunajiem laikiem, vienā dienā ar Latvijas Neatkarības svētkiem mēs sākām pieminēt lībiešu karoga dienu. Zilbalta-zalais karogs simbolizē lībieša dzīves telpu – vejnieks pelnīja iztiku jūrā (zilā krāsa karoga apakšā), bet viņa domas bija

paklūpot to sabradāju. Vakarā, tikko pārrados mājās no skolas, pie durvīm klauvēja trīs kungi smukās privātās drēbēs un sāka pratināt tēvu par maniem nedarbīem. Bet vienam no vīriem pēkšņi savajadzējas apmeklēt ateju... Ziniet, toreiz jau dibeni nebija tik smalki kā tagad, tāpēc smaržīgo papīriņu vietā lietoja sagrieztas avīzes. Tēvam vienmēr pa rokai stāvēja kaudzīte pedantiski sagrieztu avīžu lapu, un šoreiz viņš pat kārtīgi bija izgriezis kādu bildi, nesabojājot attēloto Berijas ģimi. Tieši šo lapiņu pirmo arī ieraudzīja ateja iegājušais kungs... Atgrizies istabā, viņš tēvam apjautājās, vai mums vienmēr tualetē ir tāda kārtība, un tēvs atbildēja, ka tā

Visvaldis Feldmanis

mājās pie ģimenes, un, raugoties uz māju pusi, viņš tālē redzēja liedagu (baltā krāsa vidū) un mežu (zaļā krāsa karoga augšdaļā). Tātad krāsu izvēlei ir tiri prāgmatisks skaidrojums, bet daži vēstures dati liecina, ka šīs krāsas nāk no kādas igauņu korporācijas.”

Visvaldis Feldmanis, tālbraucējs kapteinis, kas sava mūža 33 gadus nostrādājis uz zvejniecas flotes kuģiem:

„Esmu dzimis Saunagciemā, bet Kolkā sāku dzītot, kad aizgāju jūrnieka izdienas pensijā, un kopš 1993. gada strādāju par Kolkas bākas pārvaldniku. Bet tagad jau dzīvoju istā pensijā...“

1953. gadā mācījos Mazirbes skolas 7. klasē. Bija marts, draugīgs laiks, ziema cīnījās ar pavasari. Pēc „visu tautu tēva” nāves tika izsludinātas sēras, un mums bija jājet uz sēru mitiņu, bet man uzticēja nest vadoņa bildi sēru noformējumā. Par nelaimi, mani kāds pagrūda, bilde izkrita no rokām, un es

ir jābūt. Nezinu, kāpēc, bet šīs dienas gadījumam nebija nekādu drāmatisku sekū, un es varēju mierīgi turpināt mācības un iegūt zvejniecības flotes tālbraucēja kapteinu speciālitāti...“

Kad manā bērnībā vecāmāte ar mammu runāja lībiski, mēs, lielākie puiši, aiz stūra mēdījāmies par viņām. Vai toreiz kāds varēja iedomāties, ka pienāks tādi laiki, ka lībisko izcelsmi varēs izmantot politiskā kapitāla veidošanai?

Domāju, ka lībisko tagad vairāk izmanto nekā ižūt... Diemžel ar mīligu raksturu lībīši nevar lepoties. Atklāti sakot, diezgan riebigs raksturs, viņiem vienmēr spītīgi jāpanāk savs, viss ir jāizdara līdz galam, vai strādājot, vai dzērot! Bet mani novadnieki, vecākas paaudzes cilvēki, novēlēja man cienīt lībiešu karogu, lietot vārdu lībiešis, nevis līvs un lepoties ar savu izcelsmi!”

(Turpinājums II pielikumā)

SKATS NO DAUGAVAS KRASTA

Šodien, 9. novembrī, man atkal ir laimējies, jo parredzēta superiga diena. Jau pusdesmitos no rīta man zvana, ka Vītolu pārim automašinā ir vieta arī man braucienam uz **Likteņdārzu**. Es esmu gatava dažas minūtēs, un mēs dodamies ceļā. Laiks ir patīkams pēc iepriekšējās dienas nebeidzamā lieetus, un tas vien, ka lietussargs nav nepieciešams, šķiet kā dāvana. Pa ceļam ievēroju, ka Latvijas lauki, kā pienākas, ir aparti rudenī, un gandrīz visos jau redzami pirmie sadigusie ziemāji, kas paspejuši sasniegta vairāku centimetru gaļumu. Žalums laukos ir iešpaidigs, lai gan visapkārt plešas diezgan prāvas peļķes, šī rudens nemītīgā lietus sekas. Bet šodien vairs nelīst. Vēl labāk ir tas, ka, tuvojoties Koknesei, mēs līdz ar vienu otru zilu laukumiņu debess jau redzam arī saulīti. Vējš gan mūs šodien nelutina, un es esmu priecīga, ka līdzi paņēmušies cimdi un cepure, jo visi interesantie notikumi šodien ir ārpus telpām.

Pirmā uzruna šī notikuma daibniekus sagaida pie pagaidu informācijas ēkas, kur jau novietoti vairāki desmiti automašīnu un sapulcējušies kādi 70 cilvēki. Ja esmu pareizi sapratusi, šīs dienas aktivitātēs vada Liepājas teātra aktrise Sigita Jevglevska, kurū atceros pēc Latvijas Televīzijas seriāla „Likteņa līdumnieki”. Viņa mums pastāsta, ka 2012. gadā Likteņdārzu apmeklējuši vairāk nekā 100 tūkstoši interesentu, ka līdz šim jau iestādīti 1500 koki un ka vispār iecerēts šeit iestādīt 11 tūkstošus dažādu kociņu. Tagad šeit esot pieejams arī bezvadu tīmeklis. Vēlreiz mēs piestājam tikai pāris desmitu metru no

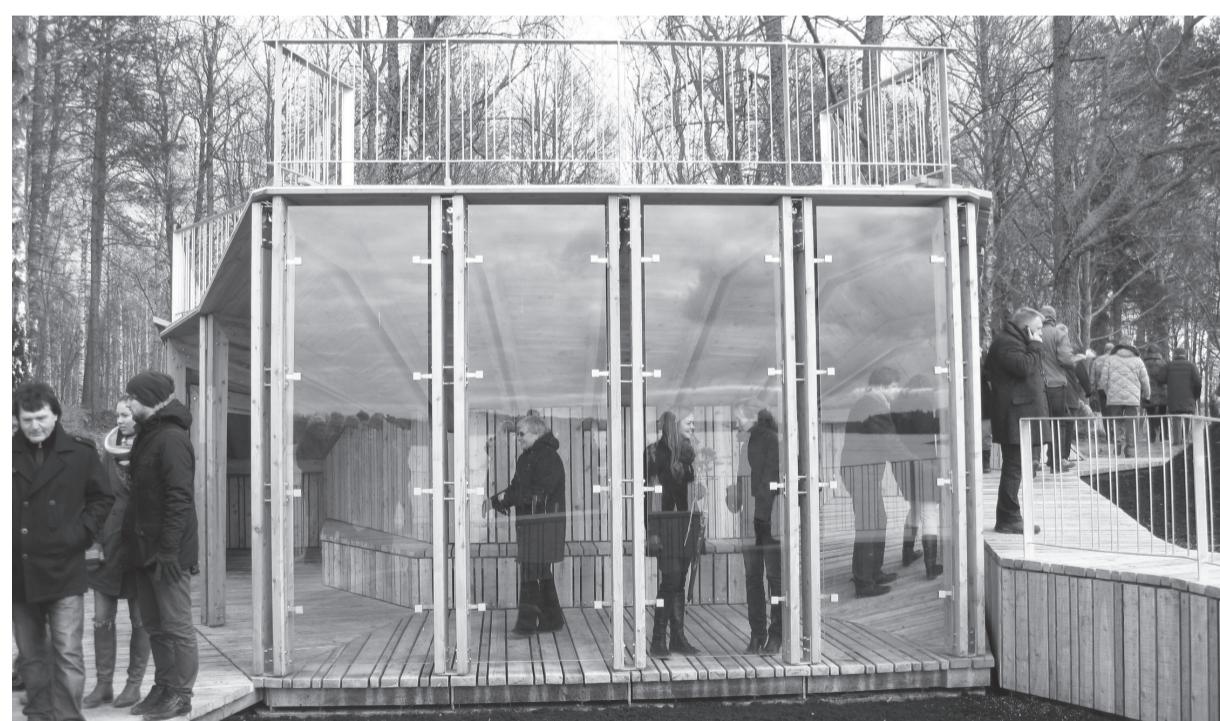
dzam, kā šajā ceļā SIA „Akmens rūķis” darbinieki ieliek pirmos bruģakmeņus no tūkstoša. Zinu, ka starp tiem būs arī manējais, Laimonis un manu vecāku bruģakmens, jo par tiem samaksāju jau pirmā iespējamā dienā. Kamēr mēs šo bruģēšanu vērojam, darbinieki ieliek tikai pirmās divas rindas, un savu vārdu akmenī man neizdodas ieraudzīt. Tomēr tīmeklī, *Likteņdārza* mājaslapā, sadaļā „Galerija”, ir vairākas fotografijas, kur ābelišu alejas ceļā redzami jau visi pirmā tūkstoša bruģakmeņi, tikai salāmi gan visi tie nav. Bet tas nekas, kad aizbrauksim, tad redzēsim un varēsim izlasīt itin visus. Tur kādreiz būs 113 tūkstoši šo bruģakmeņu.

Tad mēs solojam atkal, līdz esam nonākuši pie vietas, kur kādreiz atradīsies *Likteņdārza* daudzfunkciju sabiedriskā ēka, kas ir tieši preti Kokneses baznīcai. Te mūs sagaida pārsteigums, ko sagādājuši Latvijas skolēni. Tas ir projekts „Dāvini savai Lat-

skaistus un patriotiskus vēlējumus Latvijai: 1. Dievs, pacel Latviju uz rokām. 2. Mana dvēsele pieder tev, Latvija. 3. Iededzies par Latviju. 4. Latvija, skaistākā zeme pasaule. 5 Latvija, esi stipra.

Mūs pacienā ar karstu tēju, rupjmaizi, pīrādziņiem, āfolkūkām un medu, un mums ir pievienojušies Japānas vēstnieks ar kundzi. Es jūtos ļoti lepna, kad Vilis Vītols viņus iepazīstina arī ar mani. Mūsu īsajā sarunā es atklāju, ka vēstnieka laiks Latvijā beidzas pēc trim dienām un ka kundzei ļoti pietrūkšot Latvijas rupjmaizes un medus. To sakot, viņa pie tējas bauda šķēlīti rupjmaizes ar medu un smaida. Pirms ejam tālāk, es vēlnofotografēju uz stieņiem savērtos skolēnu vēlējumus Latvijai un priecījos, ka par mūsu skolu jaunatnes patriotismu nav jāšaubās.

Līdz nākamai pieturai ir diezgan gaŗs ceļa gabals, un es esmu priecīga, kad mani „uz asītes” panem kāds laipns braucējs, kas parasti ar savu braucamo pārvadā

informācijas ēkas, lai noskaidrotu, kā *Likteņdārza* mājaslapā [www.liktendarzs.lv](http://liktendarzs.lv), sadaļā GEO karte, var atrast savu iestādīto kociņu. Ievadot meklētājā stādītāja vārdu, var atrast koka vietu dārzā, kārtas numuru, šķirni, datumu, kad stādīts un kam veltīts. Tā mēs varam apskatīt visus kokus, kas iestādīti līdz pat 2011. gada beigām. Informāciju par 2012. gada stādītājiem kociņiem varēs iegūt jau šī gada beigās.

Nākamā pietura mums ir ābelišu alejas ceļa sākums, kur re-

vījai”. Šī projekta ietvaros bērni sagatavojuši 1739 nelielas koka plāksnītes un uz katras no tām iegravējuši savu vēlējumu Latvijai. Plāksnītēm ir izgrieztis vidus un vienā malā nelieci atvērumi, lai tās viegli varētu uzvērt uz apmēram centimetru plata dzelzs stieniša. Mums katram atvēlēts piecus no šiem Latvijai veltītājiem vēlējumiem uzvērt uz stienišiem, kas iemontēti divos tādos kā koka rāmjos un izvietoti laukuma malā pie viena no celiņiem. Man laimējās paņemt šādus ļoti

stādāmos kociņus. Nu viņš vizina gados visvecākos apmeklētājus un pareizi novērtē arī manus galus un lietussargu spieļķa vietā. Tā nu es nokļūstu nākamā pieturas vietā gandrīz reizē ar kājām gājējiem. Esam vietā, kas nosaukta par „Mierinājuma zonu”. Te ir *Likteņdārza* meža daļa, te atrodas šodien atklājamā „Skatu terase” un „Miera akmens”.

Esam Daugavas krastā, te zemi pašlaik izdangājusi technika, kas bijusi nepieciešama Skatu terases būvniecībai, bet celiņš uz Skatu

«Mäd tūlbizaīga um mäd rov kädstō!»

(Turpināts no I pielikuma)

“Gimenē esam seši brāļi, trim pasē rakstīts – latvietis, bet pārējiem, mani ieskatot, – libietis. Es arī biju vienīgais tālbraucējs kapteinis libietis.

Kurzemes piekrastes libieši sensenis nodarbojas ar zvejniecību, bet tagad par šo nozari var teikt vienīgi to, ka sliktāk jau vairs nevar. Zvejnieki pelna tik maz, ka par nopelnīto viņi diez vai var nopirkst laivu. Vispār Jūras akadēmijas absolventi savā nozarē ir augstu novērtēti, bet Latvijā zvejnieka profesijai ir diezgan zema vērtība. Kādreiz tik labi attīstītajā piekrastes zvejniecībā praktiski nekas neatnotiek, jūra piecūkota ar visādām kīmiskām vielām, arī roņi ir ipaša problēma, par kuļu būtu jārunā atsevišķi, jo tie plēš tīklus un nokož lašiem galvas. Jaunie zvejot jūrā neies. Arī zivju pārstrādes rūpīcas iepērk zivis āzemēs – kur lētāk, nevis izmanto mūsu zvejnieku pakalpojumus.

Nav noslēpums, ka vislabākās butes ir tieši gar Kolkas ragu, tas ir – no Kolkas līdz Ovišiem. Butēm ir vairākas sugas, un tieši viena īpaša dzīvo jau minētajā rajonā. Diemžēl patlaban jūrā ir silts ūdens, un tāpēc zivis ir aizgājušas. Līdz ar to nopirkst tās nav iespējams, bet butes, ko tirgo mūsu kūpinātāji, ir atvestas no Ventspils. Un tām ir pilnīgi cita garša, ko atzīst ne tikai eksperti, bet arī ikdienas patērētāji. Es neesmu zivju sugu speciālists, bet mēs tās saucam par *zeltbutēm*, jo tās ir īpašas gan ar formu un krāsu, gan ar izciļo garšu. Tās butes, kas nāk no Ventspils puses, ir ūdeņainas, bet *zeltbutes* ir vidēji lielas un ļoti galīgas, gan

vēders, gan muguriņa tām atgādina ar zelta vai bronzas pulveri apputekšnotu virsmu. Un garša ir tieši brīnišķīga!

Savulaik zvejnieku sabiedrīkā padomē, kur arī es darbojos, centāmies panākt, lai aizliedz bušu zveju uzreiz pēc nārsta. Nārsts sākas no 1. februāra, bet no 15. maija jau visi steidzas buti nozvejot. Taču zivis pēc nārsta vēl ir plānas kā papīrs, pilnīgi cauri spīd. Negribu klūt rupjš, bet neviens normāls cilvēks neaiztiks sievieti uzreiz pēc dzemēdibām.... Bet Briseles rēgulas ir stiprākas par veselo saprātu un dabas likumiem! Protams, tādām butēm nebūs nojēta, un tās sūta uz cietumu virtuvēm, nokūpina, liek konservos. Tad arī sanāk, ka cilvēks, no pērkot konservus, konstatē, ka tajos ir tikai smarža, asakas un āda. Kā zināms, gan padomju laikā bušu zveja atsākās tikai pēc Jāniem, kad butes bija daudz maz atkojušās. Bet tagad notiek zivju resursu bendēšana! Kādreiz šeit zvejojām arī mencas, bet tās barojās ar brētlinām, savukārt brētlinās atpūš spēcīgi dienvidrietumu vēji, kas dzen iekšā ūdeņus no Atlantijas okeana. Kādreiz mencu nozvejas apjomus varēja noteikt pēc brētlini daudzuma. Bet nu jau vairākus gadus pēc kārtas piekrastes ūdeņos gan brētlinās, gan mencas, gan zuši klūst par aizvien retāku parādību.

Bet *zeltbutes* mīt Irbes šauruma ūdeņos, un, spriežot pēc nozvejas, to apjomī jūrā neiet mazumā. Rudenī no viena tikla parasti izņem līdz 40 kg bušu!

Un tomēr pagaršot istas *zeltbutes* iespējams tikai pie Kolkas zvejniekiem!”

dienā atklājamās ēkas – „Skatu terases”. Tā ir gaisīga, ar dažādiem stāvjiem un pusstāvjiem, ar sētinām un stikla sienām, ar stabīniem un soliņiem, un es saprotu, kāpēc to sauc par skatu terasi. Skats te tiešām ir bezgalīgi skaists uz trim debesu pusēm, tikai ceturta debesu pusē skatu aizsedz un aizvēni dod uz salas palikušie koki. Te redzams Daugavas ūdeņu plūdums, te krastu žalums un Kokneses pilsdrupas. Mums par lielu prieku, saules apspīdētais ūdens mirdz, spīguļo un laistās tik spoži, ka man jau apžīlbst acis. Ja nebūtu tik vēss, nudien varētu te sēdēt un sapnot stundām ilgi.

Arī te mēs noklausāmies interesantas ziņas, iepazīstamies ar jaunajiem architektiem Didzi Jaunzemi un Lauru Lauperi. Abiem tiek pasniegti ziedi par viņu dāvanu *Likteņdārzm* - šo skaisto ēku. Pirms izklīstam, dārza patronam Valdim Zatleram jāuzsāk dziesma „Daugav’ abas malas”. Prātā nāk doma, ka Daugava pašlaik mums tiešām ir abās malās, un man šķiet, ka te notiek kaut kas arī simbolisks. Varbūt *Likteņdārzs* mūs tagad vienos tāpat, kā kādreiz vienoja Brīvības piemineklis, un mums visiem Latvijā tiešām būs viena mēle, viena dvēšle, viena zeme mūsu...

Astrīda